Teologia

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
30 — B
11 3

Ordilhai (de Costa) Mauritius

Enchyridion Fidei lucubrationibus preclarissimi doctoris magistri Mauritij de portu hybernici ordinis minoꝝ archiepiscopi Tuamensis dignissimi.

Cum gratia.

Petri parthenij tulmetini ad Lectorem Carmen.

Quod prius ignotum fuerat penitusqꝫ latebat.
  Clarius ecce dic tam breue monstrat opus.
Quod tibi Mauritius toto celeberrimus orbe
  Anglorum princeps care Geralde dicat.
Nam quid summa dei sapientia destinet: ⁊ cur:
  Quove modo: mira sedulitate docet.
Quod sequitur: sancto declarat carmine: christi
  Dogmata: quid nolit quid iubeatve deus.
Omnia sunt facili contexta volumina filo:
  Omnis ⁊ integra est pagina plena fide.
Hunc habeas: quisquis superos venerare: libellū:
  Et minimo magnas ere lucreris opes.

Frĩ. Fabii [illegible] à Corona Regali [illegible]

¶ Illustrissimo semper Serenissimo Principi dn̄o Geraldo de Geraldinis: Kildarie comiti magnifico: Anglorūq; regie maiesta tis in Hybernia vicē gerēti ꝓuidētissimo: frater Mauritius de por tu hybernas minoritani ordinis diuina miseratione Tuamensis ar chieps artiū ꝛ theologie ꝓfessor felicitatē. D.

Audabilem priscoꝝ ꝯsuetudinē ad hec vsq; secula ser natā imitatus Inuictissime Princeps: q quū magnis laboribus ꝛ vigilijs mineruc penetralibꝰ inuigilassent: veluti supremis deoꝝ p̄conijs mortalibus collatis: in eorū adeptione merita virtutū facinora ꝯsequebantur. Illiq; auctore Chryspo: recte sensisse visi sūt: nihil tur pius: nihilq; flagitiosum magis hoībus accidisse: q̄ ocijs aut ani mi desidia torpescentes nulla posteris monumēta relinquere: nul lisq; virtutū suarū munusculis amicis ꝛ maioribus letitiaꝫ afferre: qbꝰ eos aliqn̄ vixisse posteritas testaret̄. Oēs eteni mortalitatis vin culo natura subiecit: ab eaq; iniuria facile absoluunt̄: quū preclaris virtutū auspicijs imortalē sibi gloriā cōparare studuerint. Optimū quippe singulis entibus inesse putauit Aristoteles. quū ꝓpriuꝫ nāe sue finē ꝯtigerint. At qd rōnaliū animis p̄stantius: quid iucundius: quid demū optatū magis eē pōt: q̄ diuinū virtutū oīuꝫ nectar: oībꝰ ab hoībus Aristotelis testimonio. Sapie prio: naturalr desideratū vsq; ad icreate lucis ītuitū: vbi vltimā rōnaliū felicitatē eē cōstitutā cōis est oīum sapientū cōsensus: quāto q; res ipsa cognitu difficilior extiterit: tāto appetibilior iudicanda est. Virtus nāq; circa difficile versari solet. Neq; sempiternoꝝ genus. alia de cā: ingt Aris. oībus eē entibꝰ desideratū magis. q̄ quū ceteris nāe dignitate p̄stet. Labo riosius hoīuꝫ mētibus occurrat. Idq; p̄sertiꝫ primū totius vniuer si principiū ꝛ exēplar. Plurimū decere ꝯstitui Serenissime Prin ceps maiori fere iā etatis mee portione varijs disciplinaruꝫ gn̄ibus implicita: altissimarūq; reruꝫ arcbana rimatus: p̄ter dialecticas me taphisicas atq; theologicas elucubrationes editas. Id sane homi nibus grauissimum atq; curiosum magis: magisq; iter cetera cogni tu rationalibus arduum aggredi. vbi diuine precognitionis arcba

num & pdestinatio diuine voluntatis agit: oibus adeo mortalibus ambiguum: vt philosophorum theologorumque plurimis non minus anxio animo in errores quam rei veritatem deduxerit. verum ne materie pondere verborumque abundantia fastidiret animos: rem ipsam vt potui succincta narratione aperui: quo varia potius (vt ita dicam) sophistarum enygmata de liberi arbitrii facultate: ac futurorum euentibus diuine precognitionis infallibilitate abolerent: sinceraque dubius animus veritatem pertingeret. Quum plurima etiam diuinarum humanarumque sciarum volumina perlegissem: que oia bene beateque viuendi seriem instituunt: in beatitudinisque calcem ex veriori fidei lumine dirigunt: equissimum esse putaui. Si vniuerse totius orthodoxe fidei veritates artificioso quopiam compendio perstringerent: proficuumque ex oibus sniarum codicibus oium theologicarum conclusionum enchyridion emergeret metrica intelligendi facilitate perlegendum. vita namque breuis (inquit hypocrates) ars vero longa: experimentum fallax: iudicium quippe difficile. Quibus deinde in vnum iunctis propriam veluti corporibus aiam: circumspectumque militie principem quem primum deesse percensui: nisi hec etiam precipuo mecenati dedicata singularis auctoritas foueret ac tueretur: neque mihi magis vnquam persuadere potui. quem omni virtutum & morum genere cumulatissimum deligerem: singulari obseruantie vinculo prosecutus: Illustrissima tua dominatione: que generis claritate: diuitiarum copia: corporis venustate: mirificis demum animi dotibus: nulli est hac in nostra tempestate posterior. Nostras ergo dedicatas vigilias nomini tuo, Princeps Illustrissime hylari fronte suscipe: sempiternum erga Illustrissimam dominationem tuam obseruantie monumentum. maioraque in dies deo Maximo Optimoque fautore dedicabo. Me quoque sublimitati tue offero: plurimumque commendo Inclytissime Hybernatum. Vale.

¶ Mauritij de portu hibernici de rerum cōtingentia: ꝛ diuina p̄destinatione atq̄ prescientia Epythomata feliciter incipiunt.

Ro rerum ɔtingentia ꝛ eterne predestinationis succincta claritate: dirigēte infallibili dei p̄sciētia ꝛ voluntate dominante p̄eunte. nota infra notata ex diuersis aggregata doctoꝝ sentētijs: potius verecūdie q̄ audacie cuncta tribuendo. Primo pro terminoꝝ multiplicitate distinguēdo. Scdo pro eoꝝ distincta cognitione describēdo. Et tertio per ꝓpōnes ꝛ ɔclones notabiles p̄ncipale ꝓpositū dilucidādo. Ultimo curiosas interrogationes breuibus euacuando. ¶ Quantum ad primum nota primo q̄.

Scdo ce. te. cosi. 60.

Pria distō Opi.ō reꝝ ɔtigētia sūt:

- Epicureoꝝ: q posuerūt deū nullā h̄re noticiā de futuris ɔtingētib⁹ vt seruaret arbitrij libertas ꝛ ɔtigētia: cuius opionis erat. M. T.
- Stoicoꝝ: qui posuerūt oīa euenire de necessitate ad saluādū3 infallibilitatē diuine prescientie: qui tollūt: vt p3 inducēdo: oēm prudētiam: iustitiā: demōstratiuā sciaꝫ: ꝛ experiētiā ꝛ oēm poli^am: ɔ quos Aristotiles p̄mo piarmenias inuebit. ꝛ Aug⁹. 5. ci. c. 9. ꝛ alij plures. quere Boe^m in cōmento sup primo periarmenias: ɔ primā op. est cōis schola theologoꝝ ꝛ specialr Aug⁹. vbi supra.
- Peripateticoꝝ qui mediū tenuere: partim cum grauissima auctoritate: partim cū apertissima rōne: cū q̄bus theologi: sed eos moderando ꝛ declarando ꝛ examinādo: ꝛ maxime aquila subtilis Joā. Scotus qui in arduis posuit nidū suum. Job. 39.

Quere egidius quolt. 6. q. 2. ꝛ alibi. ꝛ alios. l. Quere in libro de fato. ꝛ i li. de diuinatione. ꝛ alibi vbi scio. Uide Boe. quo. de consolatio. ꝛ Augustinū. 5. ci. c. 9. ꝛ alios.

2° 2° nō q̄ ens diuidit in:

- necū
  - Incōplexū
    - simplr q̄tu3. s. ad esse exn̄tie: ꝛ sic solus deus est necessarium.
    - s̄m quid. s. q̄tum ad esse cognitū: sicut omnia possibilia ab eterno.
  - cōplexum — Qd nō pōt nō esse veꝝ vt oēs ꝓpōnes p̄mi ꝛ scdi modi. ꝛ idemptice in diuinis ꝛ alie plures etiā in creaturis.
- ɔtin⁹
  - Incōplexu3 — Quātū ad eē simplr: sūt oīa creata: etiā q̄ sunt: quātū ad esse s̄m quid non: respectu intellectus dei dico.
  - Cōplexum
    - Altū: ꝛ sic ɔtinet sub se necū. vt p3 scdo piar^m; vt idē ē qd pole. q̄re lo^co an^co.
    - pe^le
      - Qd euenit i paucioꝛib⁹ de q̄ 2° phi⁹ ꝛ alibi sepe.
      - Innatū de quo p̄ poꝝ vt canescere i senectute ꝛ huiꝰ.
      - ad vtrūlibet: de quo. 2. piar. vt sortē currere ꝛ huiꝰ.

Intellige hic necessitatē rerum in eē cognitionē formali: s3 cōcomitāter p̄supposit⁹ ꝛ extrinseca denominatione. Uide sco. dis. 39. p̄mi. ꝛ vbi ibi notaui. Tex. cō. 40. ꝛ inde.

Tange hꝰ plu ra ex. z. phy. t. 6. meta. t ex lib. de bōa fortu. t alijs.

3 Cōtingētia

Effectꝰ cāx nāliū est
- Per accīs t nō p se: puta ex īdispōne māe: vt cōl ter ponitur.
- Scōmqd t nō simplr: qz in ordine ad aliquā pti cularem causam: vt pz.
- Priuatiua: non positiua: qz ex defectu alicuius dis positionis causarum.
- Extrinseca non intrinseca: qm ex aliquo extrinse co accīte prouenit.

Dumāox actuū t est
- Per se. qz nō ē ex aliquo accīte cōcomitāte: vt pᵒ.
- Simplr: qz i ɔpatōe ad totū ordinē cāx reqsita x.
- Positiua t nō puatiua: hꝰ est ex plenitudie pfectio nis ipsius cause.
- Intrinseca nō extrinseca: qz ex pfecto dnio cāe su per effectum.

Cōtingentia ex parte effe ctiuo: aliqñ ex duplici: aliqñ ex vnica ɔtin gētē. vid sco. I. sportatōꝰ dist. 4 o. opti me adhuc.

Quere. 5. me taphy. t. cō. 6. t expositores ibidē t alibi ad hec.

4 Necessitas
- Ex pnᵒ dis cōueiēte ɔ
  - naturam mouente: vt violentie.
  - voluntatem: vt coactionis.
- Ex pnᶜ dsiᵗᵉ
  - Respectu eiꝰ quo res nata est cōpleri: t ē idigentie.
  - Respcū eiꝰ qꝑ ex ipo icurrit dfcū: vt ieuitabilitatī.
- Ex pncipio
  - Cōueniēte aut sufficiente
    - respectu materie dispoſi te: t est exigentie.
    - in ɔplendo: t est imutabi litatis: q̄ sola est in deo.

Tange plura d his modis t cōditionibꝰ eox vt scis. Castigabis cū sco. vbi su pra: t vbi ibi notaui oia.

5 Necessitas Cōtingētia Nālitas Libertas

Quodlibet box stat cū duobus disperatis: sꝫ repu gnat q̄rto: sed in creaturis libertas nō stat cū ne cessitate: qz imperfecta t defectiua.

6 Indeterᵗᶦᵒ — Ex pte
- Cause
  - De inesse: q̄ est ad agere vel non agere.
  - De possibili: q̄ ē ad posse agere t nō agere.
- effectꝰ
  - De inesse: que est ad pduci vel nō pduci.
  - De posi q̄ est ad posse pduci t posse non produci.

Aliter pōt t alr theologi de his ptra ctaui. quere.

Silr dicatꝰ dtermiaᵗᶦᵒ. Illa de ineē ē posterior.

Quere super z. phy. t ali bi plura.

7 Indeterᵗᶦᵒ Determiᵗᶦᵒ Ad
- Cōtradictoria t pōt eē poᶜ actiue / passiue ɔ Exᵐ ō mā pᵒ t volū tate.
- Dispata t pōt eē poᶜ actiue t passiue. exēpliᶜᵃ vt pᵒ: sꝫ hꝰ pōt eē idetermiatio poᶜ actiue nālis t libe: nō āt i p mēbro.

Vide sco. ze. di. pmi. t vbi ibi notaui.

8 Propō di uiditur.
- Scōm quiditatem: in vnam t plures simplicem t cōpositā.
- Scōm qualitatē: in affirmatiuam t negatiuam.
- Scōm quantitatem: in vlem particularem indefinitā t singularē.
- Penes tempus: in ppōnē de presenti, preterito: t futuro.
- Penes materiam: in necessarium t ɔtingentē t impossibilem.
- vel naturalem contingentem t remotam.

Quere psio e scōo. pyber menias. t po rus t moder. logicos t ma xime āglicos.

10 Propositio de preterito presenti ꝛ futuro. Preterita presens ꝛ futura. Propositio de psenti potest esse preterita: vt patet speculanti.

Propositio de inesse.
- Simplr. est illa que est de mã necẽia: cuiꝰ .s. pdim semper inest subo: ꝛ p ɔñs semper est vera: vt homo est animal.
- Ut nūc. est illa que ē de mã ɔtingẽti ꝓprie loquẽdo. cuiꝰ .s. pdim nõ semp inest subo ꝛ p ɔñs nõ semp est vã: vt hõ est albus.
- Aliq extẽdūt ꝓpõnẽ de ineẽ simplr ad mãz ɔtigẽtẽ: dūmodo semper sit vera vel absolute ꝓferat nõ addẽdo ly. vt nunc.

Cõsitr dõm est in mã nãli vel potentiali vel remota ꝛ sic ꝺ aliqs suo modo. Uide sco. dis. 39. pmi. ꝛ vt ibi notaui.

11 ꝓpõnẽ poni in esse
- Dū ꝓferṫ vel scribiṫ. ꝛ sic ad ipaz põi in eẽ nõ seqṫ aliqꝺ ipossibile.
- Dū põiṫ eẽ vã. ꝛ sic ad ipaz põi i eẽ seqṫ aliqñ ipoẽ: vt pz in multis.
- Dū põiṫ ita eẽ sicꝫ p ipaz signãṫ eẽ vl fuisse vel fore. ꝛ sic nllꝫ seqṫ ꝛc.

Querere sophistas ãglicos.

12 Libertas
- potẽtia creatẽ ẽ ad
  - Oppitos actꝰ ꝛ argit ipscõnẽ ãnexã .s. — põitẽs / nititẽs — q̃z ɔcos poĩa ad — opita sucẽe / oita i e. oĩnt / oppita sil. mime — quaz ɔcomitãr potẽa loca
  - Opita oba ñ arguit ipscõnẽ: ꝛ p talr
  - Opitos effectꝰ ꝛ ñ ẽ pa nꝫ ipscõnẽ diccꝫ
- potẽtia increatẽ ẽ ad
  - Opposita obiecta
  - Oppositos effcũs
  - Nõ oppositos actus
  — quam ɔcomitãr potẽa — ad oppita in eod onũl vt nõ ad oia successiue nõ ad oia simul — prior nãlr actu. elicieñ actuz. — quaz ɔcomitaṫ potẽa loca .i. ñ repugnãtia terminoꝝ vel ɔtium aut ɔceptꝰ.

Potẽtia logica nūc ɔcomitari: nunc ꝓire potẽtiaz realem ponit i doctria sco. vide vbi sup. c. 9. metaphi. in q. cuius ad hec.

13 Differunt
- Libeꝝ simplr. est idifferẽs ad necessitatẽ ꝛ ɔtigẽtiã vt pz i diuinis.
- Liberũ arm. coartaṫ ad ɔtigẽtiã ꝛ respicit — volũtatẽ rõne libtatis / intellim rõne arbitrij
- Licitũ. ꝓpe ẽ in ɔtigẽtibꝰ: ꝫ nõ i oibꝰ: vt lim arm: iõ ẽ minꝰ cõe: vt pz

14 bõra Liberũ arbitriũ dicꝫ
- Libertatem a coactione: que sibi repugnat.
- Dignitatem: qꝛ nobilissimum naturale dei donum.
- Facultatem: quia se habet actiue in operando.

Uide .2. sen. in ma. ꝛ doctorib' copiose. ꝛ in Augu. ex intentione ad hec.

15 bnardꝰ Libeꝝ arm diuiditur In
- Liberum arbitrij: quando elicit qꝺ vult libere.
- Liberum consilij: quando elicit melius
- Liberum placiti: quando elicit qꝺ sibi placet.

16 Uoluntas dicitur
- Quicũqꝫ appetitꝰ: siue sensitiuus: siue rõnalis seu creatus: seu icreatus: ꝛ sic i xpo fuit triplex volũtas ad minꝰ. vt hꝫ Sco. in 3º. di. 17.
- Appetitus rõnalis creatus solũ. Augusti. de lib. arbi. volũtas est rõnalis motus sensui presidẽs ꝛ appetitui. Idẽ de duabꝰ animabus. Uolũtas est animi motus ad aliquid ꝓsequenduꝫ vel fugienduꝫ. ꝛ dicitur a volubilitate.
- Cõis appetitus deo ꝛ creature. Alexã. collatione de volũtate. volũtas est vis cogñscẽs dñã sui actꝰ. p pm dĩt a pte sensa. p 2m ab intellu.

Cuilibet cognitiue correspondet sua volũtas ideo tot in christo sũt voluntates quot cognitiue potẽtie.

Voluntas dicitur a volito volitas: quia volitat ad ea que diligit. vnde anima verius est vbi amat quam vbi animat.
Tange hic de distinctione harum potentiarum et de pluralitate earum in homine vel vnitate: et corrige cuncta ex scoto. qui altius omnia ista speculatus est. Comparari etiam potuerunt sm ordinem et originis et perfectionis.
Qualiter voluntas diuina sit quasi productiua et quasi receptiua sue volitionis tange hic: et quare sua volitio non sit per se subsistens cum non alteri inhereat. considera.
Explanabis illud distinctionem antiquorum theologorum de duplici. s. scia in deo. vz. visionis et simplicis noticie. primam ponunt respectu eorum que sunt: fuerunt vel erunt in re. Secundam respectu omnium possibilium: etiam que non erunt: et vide si sit concio fundamentis concordet. vide. 14. dist. 3. q. 2.

17 Voluntas pot accipi
- Pro potentia distincta contra intellectum. Anselmus. Voluntas est instrumentum seipsum mouens.
- Pro actu volendi. Augustinus. i. retractationum. c. 9. nihil est tam in potestate voluntatis quam ipsa voluntas. i. volitio: et sic pot distingui contra consilium et electionem. Consilium enim est intellectus: et vbi desinit incipit electio: que est acceptio preconsiliati: et vbi desinit incipit voluntas: que est finis: electio vo mediorum ad finem: que tamen ordine executionis intelligi debent. secus de ordine intentionis.
- Pro obiecto volito. et sic voluntas signi pot dici sicut precepta prohibita.
- Pro potentia sub actu vt ponitur 3a pars imaginis. Aug. 10. tri. c. 10. et alibi.

18 Potentie aie diuidunt
- Scdm naturam: vt cum diuidunt in { vegetatiuam / sensitiuam }
- Per officia: vt cum diuidunt in portiones { superiorem / inferiorem }

que supra li. de aia et alibi sepe vt scis copiose. et adde hic. plura subdiuidendo vt alibi in quadam arbore notaui: et instantias tanges.

- Scdm aspectum: vt cum diuiditur pars intellectiua in
  - Rationem: que aspicit inferiora
  - Intellectum: qui aspicit equale.
  - Intelligentiam: que contemplatur deum.
- Scdm actus: vt phi diuidunt intellectiuam in
  - inuentiuam
  - et iudicatiuam.
- Scdm modos motus: vt Damas. diuidit voluntates in
  - Thelisim: quam dicimus nalem
  - Bulisim: quam dicimus deliberatiuam.
- Scdm status vt phi diuidunt intellectum in
  - Practicum: vt dicit extensionem etc.
  - Speculatiuum: vt negat illam.

Et hoc vltimo modo diuiditur liberum arbitrium contra rationem et voluntatem, quia dicit extension est rationis ad voluntatem: vt patet ex vi vocabuli.

19 Voluntas
- Diuina est { Operatiua. / non receptiua / non productiua } Sue volitionis.
- Creata est { Operatiua / productiua / Receptiua } Sue volitionis

20 Cognitio dei pot noiari.
- Absolute
  - Sapientia: inquantum eternas intuetur rones vt suam essentiam. patet. 6. ethi. et p. meta.
  - Scientia: sm quod creaturas intuetur. vide. 6. ethi. et p. poli. et alibi.
  - Noticia: est nomen comune tam sapientie quam scientie: et est magis in creaturis: vt
- Notatiue
  - respectu omnium
    - Prescientia: est noticia cum euentu rei prescite solum.
    - Prouidentia: est noticia res gubernans: quasi pro a° videntia.
    - Dispositio: est noticia vt dans rebus esse nale.
  - respectu creature rationalis
    - Reprobatio. est prescia mali in quibusdam non finiendi: et preparatio pene non terminande.
    - Predestinatio. est prescia beneficiorum dei: sed magis respectu premij: vt patebit infra.
    - Liber vite. est respectu saluandorum: sed magis respectu meriti. philip. 4. quorum noia etc.

Qualiter isti termini sumantur coniunctim vel proprie vel appropriate vel concomitanter vel formaliter et quando de pluribus

Qui sic describi pôt. Liber vite est cui⁹ origo eterna:incorruptibile esse:cognitio vera:scriptura indelebilis:ispectio desiderabilis.doctrina facilis:scia dulcis:profunditas imp̄scrutabilis:v̄ba inumerabilia:tamen vnum vbiq̄ꝫ omnia.

Uł alr̄ fm alios. Sapia dei lꝫ in seipsa nō diversificet: diversa tn̄ sortit̄ noīa. quia

Jnquantū est cognoscitiua possium: dr̄ scia siue cognitio.
Jnquātū est cognoscitiua oīuꝫ q̄ fiunt in mūdo: dicit̄ visio.
Jnquātū ē cognoscitiua eoꝝ que bn̄ fiunt: dr̄ approbatio.
Jnquātū est cognoscitiua futurorū: dicitur preuisio.
Jnquātū est cognoscitiua eorū que ab ipso deo facta sunt: dr̄ dispō.
Jnquantū est cognoscitiua p̄miādoꝝ: dr̄ predestinatio.
Jnquātū est cognoscitiua danādorū dicit̄: reprobatio.

Nota q̄ bona creata deus nouit p̄ vnicū mediū.s.per eēntiā suam. Mala vō p̄ duplex mediū.s.p̄ essentiā ꝛ habitum: vel bonū oppositum malo. quare recte dicit̄ mala a longe cognoscere.s.psal.137. licꝫ moraliter aliter exponatur.

Hec oia recte mensurabis bene ponderādo vbi ꝛ vbi nosti. M

Nouit deus mala noticia simplicis apprehensionis nō approbationis.

21 Sciaꝫ dei augeri vł minui ptigit l'

In se formaliter: ꝛ sic nec auget̄ nec minuitur.
Quo ad obiecta in esse cognito: ꝛ sic pôt sic ꝛ sic.

Quere sco. in q.9.meta.suo modo ad hec ꝛ dic ptr q̄ illud qd̄ ēōtīn sim ipolē vel nō pôt poni ī esse. vel sic ipꝫ tantum erit.

22 Re⁹oppo⁹ — Po⁹ filiatis / Filias po^e — est — ipossi / poſsi. — vide p̄ ce.ꝛ.m.t.ꝯ.49.ꝛ.9.meta.t.ꝯ.10.ꝛ.17.

23 Uariabile — Formaliter: vt contingentia / Uirtualiter: vt voluntas diuina.

24 Mutatio alia.

Ab ente simplr̄ in ens simplr̄: que dr̄ variatio
Ab ente simplr̄ i ens s̄ꝫ qd: vł eꝫ̄q̄ dr̄ ge⁹ vł cor⁹
Ab ente simplr̄ in nō ens simplr̄: que dicit̄ v̄sio.

Per op^m p̄t dici triplex imutabi le vt patet

Uide Sco. in q̄rto. di.1j. q.1. de triplici mutatiōe nāli ꝛ eodē supnālibus.

25 Differunt — Uocatio / Electio / Prede^{tio} — Et fm

Jntētiōeꝫ p̄destinatio ē prior: ꝛ sequit̄ electio: ꝛ vltimo vocatio.
Executionē est eꝫ̄: vn̄ m̄lti sūt vocati ꝛc.
Aliqn̄ tn̄ vnū p̄ alio ponitur: ꝛ sunt q̄si synonima plerumq̄ꝫ.

Math.20. ꝛ.22.

Uel sic fm alios dīnt

Uocatio. q̄ retrahit a malo cipe saltē.
Justificatio. q̄ respicit initiale bo^m g̅re
Predesti⁹. que respicit bo^m g̅re finale
Magnificatio: que ē bo^m g̅lie future

vł sic

p̄desti⁹ p̄pat g̅raꝫ.
vocatio offert g̅raꝫ
iustifi^{to} affert g̅raꝫ
magnificatio eā p̄ g̅liaꝫ multiplicat

Quere ad Roma.8.

Quere sco.6. meta.de v̄tute cōplexorū ꝛ icōplexoꝝ.

26 Propō dr̄ determinate vera.

Uel q̄z ipoīe est eā nō eē verā: vt p̄pō nec̄ia cuiuscūq̄ꝫ p̄rie tpis.
Uel q̄z p̄ illo istāti p̄ quo est v̄a nō pôt eē falsa: vt ptigēs ō p̄terito.
Uel q̄z nō ē falsa. p̄t tn̄ eē ēt p̄ illo istāti p̄ q̄ ē v̄a: vt ptigēs ō futuro.
Et opposito mō pôt dici de falso vt pꝫ. Quia quot modis dicit̄ ꝛc.

Tange ex.s. ꝛ aliqs qd addu h⁹ mōi determinatio vł tra actū ꝛ qliter ptingēns pôt eē i deo.

27 Determi^{tio} — Actiua est productio talis. / Passiua est productio talis

28 Libertas — Contradictionis: qua. s. aliqd pōt in effectū & in oppositum eius.
— Cōplacētie: qua. s. aliqd pōt in effectū libere: nō tñ in eius oppositum.

pondera in stantias ꝙ vt nosti.

Quest. ℱ. ma. 45. di. pmi. & sco. 47.

29 Uoluntas diuina alia
— bñ placiti
— Pro amore cuiuscūq3 in diuina entis eētia: siue in eē simpliciter siue scōm quid.
— Pro volitione efficaci ad extra: que sp adiplet. Ro. iz.
— Pro volitione cuiuscūq3 qd fit in ānuēdo siue pmissione. Aug°. in enchyridion.
— signi & h
— aut re^u pñtis: & sic vl
— Operatio: q̄ est de bono.
— permissio: que est de malo.
— aut re^u futuri
— p mo^m diri gentis ad finē. & sic vel
— pbibitō — monitio — re^u mali fugiēdi — mōtal — vēial
— pceptio — ꝯsilium — pmissio — re^u boni prose^ndi — simp^r — supero gatōis ad vt^m libz al liciēs.
— p modū finis bis rñ dētis: & vl
— re^u mali vt pūitio
— re^u bōi vt remūera° ad q̄ leges ordināt

Nota ꝙ volūtas bñ placiti in scōa acceptione hec ꝑ ꝑte opponit volūtas signi vt patet.

Uide i decre tis di. 3. c. ois lex.

Alij volūtatis signi tñ ponūt q̄tuō membra. s.
— Respectu pñtis
— Operationē de bono.
— permissionē de malo.
— Respcū futuri
— prohibitionem de malo
— preceptionē de bono.

Alij addunt ad hec quatuor cōsilium: qd est de maiori bono. s. super erogationis: & hec est cōior opio: sunt ergo qnq3 signa diuine volūtatis: vnde versus. Precipit & pbibet: pmittit: cōsulit: implet.

Di volūtas signi: quia signū ē diuine volūtatis qñ nobis: aut ꝑ hibet: aut pre cipit aliquid. Ista est opio Hugo. de scō victo.

Uide sco. no di. 46. di. ꝑ mis soluendo pmā pncipa le.

30 Uoluntas diuina alia
— Antecedēs
— Ut pcedit actum & que sequunt actum eius: extensiue capiendo ly ante.
— Ut pcedit in eternitate oēm creaturā: que mēsuratur euo vel tempore.
— Ut precedit merita & demerita creature rōnalis ipsam ad gratiā & gloriā acceptādo: q̄ vult oēs homines saluos fieri. pma ad corinthi. z. & nihil cōꝛ odit q̄ fecit: & hec volūtas pt dici volūtas signi.
— Cōsequēs
— Pro actu voluntatis ipsaꝫ ꝯsequentis. Aug°. pmo retracta. cap° 9°. nihil est &c.
— Pro cōplacētia in eē rerū actuali. pūerb. 8. delitie mee esse cum fi. ho.
— Pro vt pēsat aut gliaꝫ: aut penā s̄m merita vel demerita s̄m Damasce. & dr ꝯñs: q2 q̄n ꝯseqt merita vel demerita vt puniat vel premiet: & hec volūtas est beneplaciti & absoluta: añs vo ꝯditionata.

31 Permissio accipitur

- Ut opponit punitioni. vt Math. 19. Moyses ad duriciē cordis vr̄i pmisit vobis dimitter̄ vxores vr̄as. i. nō puniebat: est ḡ nō punitio.
- Ut opponit̄ pbibitiōi vl
  - Quia pmittit qd necessitatis est. glosa super illud psal. 4. Irascimini rc̄.
  - Quia nō pbibet minus bonū respectu maiori bo ni dimittēdi. pͤ corin. 7. boc aūt dico fm īdulgē tiā rc̄. vbi pmittit vxorari: qd ē min⁹ bo^m v̄gitate.
- Ut idē est φ non cobibere: ꝛ sic deus permittit mala fieri: B modo est vnum de signis vo lūtatis supi⁹ assignati ꝛ ad ip̄z tria ꝯcurrunt
  - Scia in intellu pmittētis. de pmisso.
  - Nō velle i volun^te: qd ē nega^o act⁹ po^ti.
  - Uelle reflexum super illud non velle q₂ pmittēs bȝ velle nō velle cobiber̄.

Est ḡ permissio in deo negatio actus positiui volūtatis pn cipal'r: licȝ dūo positiua denotet concomitanter: vt patet ex dictis.

32 Differunt bec tria

- Preter voluntatē aliquid fieri dr̄ qn̄ id fit φ a volūtate p̄ordinatuȝ non fuit glosa. Exo. 7. de cōuersione virgarū magoꝝ in serpētes: ꝛ sic est maloꝝ permissio. Simil'r ꝛ p̄ter nām aliquid fieri dicitur qn̄ non babet vsus nature φ sic fiat.
- Contra voluntatē aligd fieri dr̄ qn̄ directe ꝯriat̄ volūtati. Simil'r ꝯ nām sicut dū cecus illuminat̄. sic multa fiunt ꝯ dei volūtatē an̄ cedentem: non tamen consequentem.
- Supra nāȝ aligd fieri dr̄ qn̄ id efficit̄ ad φ volūtas negt erigere. Sil'r supra nām: qn̄ nā nequit erigere ad id cādū: boc mō: ꝛ si dat̄ aliquid supra voluntatē creatā: minime tamē supra diuinā vt pȝ.

33 Ad bonitatē moraleȝ actus requirūt̄ iste circunstantie

- Quis agit. vn̄ peccauit ozias offerendo thus: qd sibi nō conueniebat sed sacerdoti: ꝛ ideo fuit lepra percussus. 2. paral. 27.
- Cui oportet: vnde peccauit Salomon q₂ offerebat sacrificia idolis. ꝛ ideo fuit p̄uatus integra successione regni. 3. Re. 11.
- Quantū opȝ: vn̄ peccauit Lotb: q₂ plus bibit de vino φ̄ oportuit: ꝛ ideo lapsus est in incestum. Gene. 19.
- Qual'r oportet. vnde peccauit Esau: q₂ importune cibum petyt a Jacob. Gene. 25.
- Qn̄ oportet. vnde peccauit ille qui inuētus est colligere ligna in die sabbati: ꝛ ideo fuit lapidatus. Numeri. 15.
- Ubi opȝ. vnde peccauerūt Amasias ꝛ Azarias: q₂ excelsa nō abstulerunt: tūc eni ꝛ si ppl's sacrificabat dn̄o non tamen vbi oportebat. scȝ in templo. 4. Re. 15.
- Quo mediāte seu p quid: vnde peccauit Saul q₂ veritatē iquisiuit de futuris per pbitonissaȝ: ꝛ nō a deo. pͦ Re. 28.
- Propter qd. vnde peccant bypocrite qui opera sua faciunt vt videantur ab bominibus nō propter deum. Math. 6.

Iste circūstātie presupponunt circa qd scȝ. obiectum actus: vn̄ babet bōitas ex gn̄e si est ꝯueniēs ꝛ ad bonitatē meritoriāȝ: p̄ter oīa ista requirit̄ grā i operāte.

34
Conformi-
tas volūta
tis create ad
diuinam

In obō: qn̄. s. idē vult voluntas diuina et creata: vt quādo deus vult salutem meam: et ego similiter.
In cā efficiēte: qn̄ humana volūtas id vult qd̄ deus vult ipsā3 velle: vt deus volens mortē patris mei vult me velle vitam eius. ibi est discordia in volito: sed cōformitas in causa efficiente: quia id volo qd̄ deus me vult velle.
In causa finali. qn̄ oīa q̄ hō facit in laudē refert creatoris: vt diuus. Franciscus fecerat.
In causa formali. quando id qd̄ hō vult ex charitate vult: vti deus. quicquid vult charitate vult: hec tria vltima ad perfectam conformitatem requiruntur.

¶ Quantum ad secundū principale.

p° diff. ¶ Necūm est qd̄ nō pōt nō eē: pportionabilr̄ loquendo. s. de eē et necessario.
2 Cōtingens ē qd̄ pōt eē vel nō eē: pprie loquēdo. s. secus ē si extēsiue sumatur.
3 Cōtingēs est: quo nō existente necessario: posito tn̄ in esse: nihil pp̄ter hoc erit impoīe. prio prior̄. in. c. 8. s. quātū est ex pte poīs: s3 allūde qn̄q3 sic.
4 Cōtingēs est qd̄ cū aut casus fert: aut ex libero cuiuslibet arbitrio et ppria volūtate venit: aut facilitate nāe: in vtrāq3 partem redire possibile est: vt fiat. s. vel nō fiat. Boetius in cōmēto sup p̄ phyermenias.
5 Propō cōtigēs est: q̄ q̄lrcūq3 p ipsā3 significat̄ eē significatione totali: cōtigit ita eē: et illud ita eē neq3 est necīu3 neq3 ipoīe: neq3 ad ita esse sequit̄ aliqd̄ ipoīe: et accipit̄ scd̄e itentionalr̄. Qd̄ tn̄ bene examinabis: nā pme itētionalr̄ sumi poss3.
6 Liberū arbitriū est potestas seruādi rectitudinē pp̄ter se. Ansel. de libro arbi° ca° 3°. Quare posse peccare nō ē libtas neq3 ps libertatis. vt p3 ibidē.
7 Liber̄ arbitriū est facultas volūtatis et rōnis: q̄: assistēte grā: bonū eligit̄: et malū eadē desistēte. In hac diffōne tāgūt̄ tria. s. facilitas. a. l. facltas: et libtas: et arbitriū: et coartat̄ ad nostrū: nō eni aliud est a volūtate et itellectu: s3 est facilitas.
8 Liberum arbitrium est habitus liber sui. Bernardus de libero arbitrio. quere Boetium et Augustinu3.
9 Liberū arbitrium est de volūtate iudiciū: phi sic diffiniunt: quere in moralib°.
10 Falli est opinari rē alr̄ esse q̄3 sit pro tūc pro qn̄ creditur eē: qd̄ nūq̄3 cadit in deo
11 Predestinatio est ordinatio electionis a diuina voluntate alicuius nāe intellectualis ad grā3 et glīā: p3 ex hac diffōne q̄ predistinare est volūtatis: lic3 precedat act° itellectus: sicut cōsiliū electionē: p3 etiā q̄ tria hic tangunt̄. s. dei eternū ppositū: illud qd̄ p̄destinat̄: et id quo hab3 illud ad qd̄ p̄destinat̄. Et dr̄ a pre et destinatio: et rōne p̄mi dicit respectū: sed rōne scd̄i absolutu3: vnde p̄destinatio est finis: sed electio eorū que sunt ad finē: et est spēs prescie: q2 illa est oīum: sed ista tn̄ intellectualium creaturarum.
12 Predestinatio est ppositū miserādi. Aug° li° de p̄destinatione scōr̄: et sic respicit bōitatē diuinā: plēs diffōnes alias h3 Aug. et alij doctores.
13 Predestinatio est prescia bn̄ficior̄ dei. Aug° in libro de bono pseuerantie: et sic

Nō posse in esse in cōtingentib° arguit non ad incōpossibilitatē. in necessarijs manifestat aliquam.
Vide sco. 49 disti. 4 q. 13. ad finem.
Silr̄ i cōtingentibus oppositaz de in esse: et non de posse excludit cōtingēs: necessaria vero vtrāq3.
Vide sco. 39. di. p. et vbi ibi notaui.
Nec i mixtione de icē: nec d̄ posse i sensu diuiso: sequit̄ falli i deo nisi sumat̄ altera premissarum de icē simplr̄ i mixtione de inesse.
Vide sco. di. 40. p. et 7. di. 3. q. 3. et vbi ibi notaui.

respicit sciaȝ disponētē:ſȝ an ſit ɔcomitāter vel formaliter talis.considera.

14 Predestinatio est gratuite donationis preparatio. Aug⁹ de fide ad petrū:ꝛ sic aspicit potētiā exequētē. Retrogradus est hic ordo itentionis ꝛ executionis.

15 Reprobatio est pſcia iniqtatis quorundā:ꝛ preparatio eorūdē ad dānationeȝ. Aug⁹. vñ dicit odiū dei eternū.obdurationē reprobati:ꝛ dānationē eternaȝ: ꝛ est idem actus cū predestinatione subiectiue.

16 Diuina scia est diuini intellectus habitus:quo suaȝ contēplať essentiā ꝛ vniuersas creaturas. Extensiue hic accipitur vt patȝ ex predictis articulo primo.

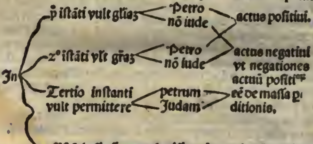
Quātū ad 3ᵐ pncipale nota p̊ q̄ in

Primo signo eēntia diuina repñtat intellcui diuino terminos simplices oīuȝ ɔplexionū:vł poti⁹ ipsa icōplexa. vbi ipsa adde ɔñter.

Scdo signo itells diuinus format ɔplexiōes determinate necessarioꝝ:ſȝ neutralr ɔtingentiū:aut nullā ɔplexionē format in i° poři.

Tertio signo voluntas diuina cōplexiones neutras determinat ad alterā partē.hoc erit ꝛc̄.ꝛ tūc p̊ hñt determinatā veritatem.

Quarto signo itellectus diuinus videt illā determinationē:ꝛ in illa vel in eēntia post illā:determinate contingētē veritatē:ꝛ hoc ifallibiliter ꝛ imutabiliter:qꝛ nouit ipsaȝ voluntatē eē oipotentē ꝛ imutabilē. vnde excluditur opposita de ineē ꝛ de possibili tā successiue q̄ȝ simul coniunctim:licȝ nō diuisim de possibili.

Ordo istorū signoꝝ ꝛ pcedētiū ē pmanēs ꝛ mēsurať istāti eternitatis.ꝛ iō nō pterit:q̄re ḡ pdestiauit pdestinat ꝛ pdestiabit petrū de⁹.

4° istāti offerť vterq̄ȝ ſȝ difformiter:ꝛ vłt dānare iudā ꝛ saluare petꝝ. Si adā nō peccasset iudas fuisset pussus posse:nō tamē futurus: sed petrus vtroq̄ȝ modo.

pp° ppō

¶ Necessariū vel cōtingēs.est passio disiuncta entis circūloquēs vnicā conuertibilem p se notā ineē: a poři saltē:licȝ a posteriori vel a signo possit pbari:ꝛ pfectius p imperfectius:nō tamē ecōtra. Prima radix cōtingētie rerū est diuina voluntas:ꝛ scda creata:respectu sciłȝ effectuūȝ ab ipsa dependentium:necessitatis v̊o:itells diuinus ꝛ rerū habitudo ꝛ ɔnexio ꝛ iclusio eēntialis. Aliqd̄ ḡ eē ɔtingens in vniuerso est indemonstrabile pp q̄d intrinsece.

2 Quilibet effect⁹ ɔtigēs añq̄ȝ ponať ineē ē determinat⁹ determinatiōe de ineē.

3 Nullus effect⁹ ɔtigēs ē determinat⁹ determinatiōe de poss:ſȝ ideterminatus.

4 Propō de futuro ɔtigēti est determinate v̊a.3° mō supra dicto in p̊ articulo.

Scdm diuersitatē ɔnotatoꝝ idē diuersimode dīcri bi nō incōuenit.

Quere Aug. ad prosperus ꝛ ilarium ꝛ sixtum. q̄re Fulgentium.

Vid aduersarios sco. sciłȝ occā. aureolū ꝛ Gregorius de arimino ꝛ alios.38.dist. p. ꝛ sequētib⁹ ad ppositum ꝛ ōfende semper veritateȝ ifallibilē scoticā vt nosti.

Quere Frā. de mayrone. q curiose hec hȝ.ꝛ Petrus de candia.

Principalis difficultas q̄ est de illa determinatione diuine voluntatis:quid dicit formalr ꝛ cōnotatiue: ꝛ q̄liter cū ipsa stat contingentia rerū ꝛ libertas volūtatis:create ꝛ cāluas ei⁹ cōtingens respectu effect⁹ vtriusq̄ȝ: ꝛ q̄modo nec discur

suo: nec ipse cito in intellectu divino: τ an determinate conditionaliter an absolute: vel determinate: aut determinate: inde terminate tñ ex pte volūtatis: τ intellectus divini hoc intelligenda sunt: τ an quia vult erunt aut ecōtra, τ qualiter nec transit': nec mutatio: ex parte dei: nec rerū vt in eē cognito vel volito: q̄ ois ingeniosus lector optie pōderare curabit.

Examia has ppōnes logice τ phyfice vt scis.

Quere sophistas anglicos et modernos pisienses p τ cōtra g totū. Vide sco. di. 39. l. τ. i. di. z. q. 4. τ. i8. di. 3. τ parisiēse prio perihermenias.

5 Cū indeterminatōe de possi stat cōtingentia: τ cū determinatione ēt de inesse.

6 Copulatina cōposita ex ꝯdictorijs de futuro ꝯtingēti est determinate falsa: sꝫ p tes īdeterminate. τ h siue sit ex cathegoricis de iesse vel de modo formata.

7 Ppōs de possi in sensu diuiso vā: nō semp pōt poni in eē: qd caste declara.

8 Futurū ꝯtingens ex se ad neutrā ptem est determinatū. s. sꝫ a causa extrinseca.

9 Determinatio futuri ꝯtingentis ad alterā ptem fit ab alio: qd tamen nō tollit futuritionē ꝯtigētē ei': sꝫ cū h stat necessitas illius actus determinanti in se.

10 Omnis ꝑpositio singularis de futuro cōtingenti est vera vel falsa.

11 Omnis ppō de futuro cōtingenti vera si fuerit formata: semp fuit vera. s. in oi tēpore p̄cedēte: ex futuro in p̄sens τ ex p̄senti in preteritū fuit transitus: τ ecōtra: sꝫ diuersimode: quere sup. 4. phy. τ alibi plura bene pōderādo. d. M.

12 Quelibet propositio de futuro singularis potest nunq̄ fuisse vera.

13 Omne futurum contingens est contingenter futurum.

14 Futurum contingens est contingens τ quādo est τ quādo non est. vnde illa ꝑ positio p̄ perhermenias. Oē qd est qñ ē nece est eē: vno mō pōt eē hypothetica tēporalis: τ sic pōt intelligi vel necessitas ꝯñtie τ sic est vā: vel ꝯñtis: τ sic falsa Primus sensus est iste: h est necessaria. Oē qd est in aliquo tēpore est: τ tūc il lud est. Sensus scḋus est iste. Omne qd est in aliquo tpe est: τ tūc illō nec̄io est. Alio mō pōt eē cathegorica de tēporali extremo: τ tunc vel illa determinatio qñ est: determinat ꝯpōnē implicitā in hoc: q̄ est: sic: oē qd est qñ est necessario est. ita q̄ ly ē. denotat̄ dici nec̄io de totali subo. Oē qd est qñ ē. τ sic est falsa: vel determinat ꝯpōnē p̄ncipalē significatā per hoc q̄ ē eē. τ est sensus. Omne qd est necessario est qñ est. Ita q̄ totū illō predicatū. est qñ est. denotatur dici ne cessario de subto: τ sic est vā. nec sequitur absolute inferendo. g̃ oē qd est nec̄io est: sed est fallacia: a sm quid ad simplr. Alio mō posset distingui sm ꝯpōnem τ diuisionē eadē ꝑpō: si vo ly qñ. teneret ibi ꝯiūctionaliter alr dōꝫ eēt. q̄re τc̄.

15 Propositio de inesse est añs ad posem: cui per ꝯñs plura τc̄.

16 Nulla ꝑpō de futuro cōtingenti enunciās etiā vere est nec̄io vera.

17 Plura repugnāt añti que nō repugnāt ꝯñti. exemplū de hoie τ animali.

18 Omne qd scit deus esse futurū pōt nunq̄ sciuisse diuisim.

19 Tam diuina q̄ humana voluntas est libera libertate contradictionis τ cōpla centie: sed de diuina nō concedunt phi hoc: sed hū de humana: vt patet.

20 Deus habet infallibilē noticiā de futuris contingentibus: q2 non aliter τc̄. hoc tamen non obstante: illa contingenter eueniunt.

21 Futura contingentia habent in se veritatē determinatā: sed nō ita simplr vt ne cessaria: nec vt preterita siue presentia: τ in eis tenet veritas p̄mi p̄ncipij: τ p̄us futura q̄ presentia. τ sic q̄ preterita fiunt.

22 Ueritas determinata futurorū cōtingentiū est in deo obiectiue tm̄ τ nō forma liter: qd tamen bene examinabis.

23 Scientia dei de futuris cōtingentibus potest probabiliter dici cōditionata.

24 Deus neq̄ per eēntiā ꝑpriā. s. diuinā: neq̄ per ideas: neqꝫ p p̄ntiā ꝑpriaꝫ neqꝫ

per indistantiā:sed per determinationē actiuā sue volūtatis imediate:in eēn
tia tamē vltimate videt eternalr̄ futura cōtingentia determinate infallibil'r i
mutabil'r:sed ꝯtingēter simpl'r:nec̄io vo ꝯditionalr̄:ꝛ ſm qd. ¶ Nota ꝙ licꝫ
voluntas diuina nō ferr̄ nisi in ꝑcognitū in rōne obi:pōt tn̄ in rōne habitudi
nis collationis vel modi obi:licꝫ nō cuiuslibꝫ ꝛ in particulari:saltē sic ferri.

25 Diuina essentia
Diuina voluntas
Actus volendi
Obiectū volitū

Nullū boꝝ repn̄tat futura ꝯtigētia:sꝫ determinatio vo
lūtatis que est respectus rōnis formalr̄:sed hec oia caste
examinabis iudicio boni viri.qꝛ vbiqꝫ ambiguitas.

p° ¶ Sic diuina scia qua diuinus cuncta cōtemplat̄ intuitus extat nec̄ia: vt reb⁹
xc'lo cōtingētibus nullā necessitatē iponat.vide Augu^m.de libero arbitrio:exēplū
de memoria nostra respectu preteritorū:quibus non imponit necessitatē ap
plicando ad sciam dei respectu futurorū similiter.
Tange exemplū doctoris ꝓfundi in sūma sua de oculo in aere sursum eleuato
clare vidente visione eadē secū cūcta mutabilia infra se absqꝫ mutatione sui
quibus nullā imponit necessitatē:applicando vt scis.
Tange exemplū ꝯ curiosos dicētes oia fore de necessitate exquo preuisa sunt a
deo fore qcqd faciamus:de doctore subtile quōdā in anglia dambulante ꝛ a De⁹ dat om
casu occurrēte cuidā bladū in agro seminātī:qui icidit in huiꝰ curiosaꝫ sniaꝫ ne bonum ꝯꝫ
inquiēs.pr̄ qd mea iterest facere bonū vel malū exquo deus ꝓuidit me saluā non p cornua
dū vel dānādū.Cui rn̄dit doc.si ita est desiste iā ꝛ amplius nō semina bladuꝫ: thaurum.
qꝛ etiā nō seminatū veniet exquo deus presciuit:ꝛ statim obticuit homo ille.
Extende etiā verba doc.de hac prescientia vt scis.
2° Tam certa est apud deū rerū cognitio vt falli nequeat.Declara vt scis.
3° Amplissima dei cognitio nulla rerū variatione variat̄.ꝓbabis vt scis.
4° Incōprehensibilis dine ꝑdestiatōis ex pte dei ꝑordinātis nullā penit⁹ rōnē eē.
5° Effect⁹ ꝑdestinatiōis ex pte:rō nō volēdi:sed vt volitū in fieri:merita esse.
6° Eterne reprobatiōis nō mō vt nolitū in fieri:sꝫ vt rō nolēdi demerita esse.
7° Totū electoꝝ numerū prius impleri ꝙ aliquem reprobari:cum in ꝑmo prede
stinationem:ꝛ in quarto reprobationem instanti esse.
8° Nec btm̄ btō nec dānatū btō:qꝛ huius aut illius substitutus loco:inuidere.
9° Sicut nec v̄bū dei icarnatū:imo hoiem illū prius destinatuꝫ ꝙ adam peccato
preuisum obnoxium:ita neminem occasionaliter saluari.
10° Stante adā in statu innocentie solū illi oēsqꝫ personaliter:qui ꝛ modo saluandi
saluari.Adde plura ex Sco.ꝛ alijs ad hoꝝ oiuꝫ declarationē.Aduerte ꝙ stā
te statu innocētie iudas fuisset cognitus:nō tn̄ futurus:vide.20.dist.2.

p° i. ¶ Quantū ad vltimū ꝓncipale.Querit̄ primo si predestinatus possit dānari:ꝛ
terro ꝓscitus saluari:ꝛ si ꝑdestinatus possit nō ꝑdestinari.Dic breuiter ad oia ꝙ sic
gatio in sensu diuisionis:non autē in sensu cōpositionis:qd̄ declara.
2° ¶ Secūdo queritur si differt predestinatio a prescientia:dic ꝙ sic ꝓprie capien
do vtrūqꝫ sicut actus intellectus ab actu voluntatis.

3° ℭ Tertio querit̃ q̃re deus creauit illũ quẽ presciuit in peccato finalr̃ moriturũ: ꝛ ꝑ ꝯñs dãnãdũ: cũ nullus artifex itẽdat effectũ ad finẽ nõ futurũ ꝑducere. ſcdo meta. dic ꝙ hec qõ est idisciplinati. 4° meta. ꝛ ꝑ poste. q2 querit causas

Tex.cõ.41 Tex.cõ.9. imediati. Dic igit̃ ꝙ ideo q2 voluit: ꝛ ſi querat̃ vltra quare: ibi est status. Exẽplifica ꝑmo in mechanicis de figulo ꝯstruente de cadẽ massa vas vnũ in bonorẽ ꝛ alteruꝫ in ꝯtumeliã. Ro. 9. ſcdo in monasticis: vt ſi querat̃ ab aliquo q̃re hoc fecisti. dicit: q2 volui: ꝛ q̃re voluisti: q2 apparuit ꝯgruũ. ibi est status: ſꝫ q̃re nõ in ꝑmo vt in volũtate dei: q2 illa est ꝑma regula ꝯtingẽtiũ: nr̃a ṽo nõ: iõ determinat̃ aliunde. tertio in politicis. nã fit appellatio ab iferiori vſqꝫ ad supremũ: ꝛ ibi est status. similiter in ꝓposito ad volũtatẽ diuinam. 4° in ꝑhicis vt quare ignis calefacit. r̃ndet̃ q2 habet calorẽ: ꝛ ibi est status.

4° ℭ Quarto querit̃ q̃re deus fecit dãnãdis bñficiũ creationis: cũ p̃sciuit eos dãnãdos: ꝛ quare tenent̃ regratiari ei ꝑꝑ illud. Dic vel q2 melius est eẽ q̃ nõ eẽ: ideo magna gr̃a fit dãnatis in ope creationis: volunt eni potius recta rõne eẽ in pena q̃ penit⁹ nõ eẽ. Ul'aliter: ꝙ bñficiũ creationis per accñs ſeq̃tur dãnatio. Exẽplũ de recipiẽte a rege fortalitiũ: vñ a casu ſeq̃t̃ ei⁹ ꝑcipitiũ rege p̃scien te ꝛc̃. Uel dic melius: ꝙ vnicuiqꝫ melius est bonũ totius q̃ bonũ ꝓpriũ. huiꝰ est dãnatio huius: q2 ad decorẽ vniuersi. Exẽplũ de partibus exponẽtibus se pro salute totius. Sed tu caste oĩa hec masticabis ꝛ declarabis.

5° ℭ Quinto querit̃ q̃re deus ꝑmittit in vniuerso tm̃ malũ. ſ. dãnationẽ: cũ terreni ꝑncipes excludãt mala vt ꝑñt. Dic ꝙ vtrobiqꝫ vitat̃ de potẽtia ordinata: ſꝫ nõ absoluta. Si istes ꝙ ꝑncipes vitarẽt culpã ſi p̃scirẽt ne ſequat̃ pena: quare nõ ita deus. Dic ꝙ hoc nõ posset de potẽtia ordinata: q2 peccatũ in malis auget meritũ in bonis: dũ eos ipugnãt vitia: ꝛ maius meritũ est in bonis duꝫ dimittunt̃ sibyꝑsis. Exẽplũ de ꝑncipe potẽte icludere aliquẽ i carcere ne latrocinium cõmittat: qḋ tamen non decet.

6°. Sexto querit̃ ſi ſum electus q̃d expedit bene opari: q2 ero saluus: ex quo de⁹ ab eterno ifallibiliter hoc nouit. Dic vel ꝙ teneor ex gratitudie bñ opari: ex quo de⁹ hoc gratis elegit: ad cõplacẽdũ sue maiestati. Uel aliter: ꝙ ꝯtingẽter stat determinatio diuine volũtatis in hac electione: ꝛ ꝑ ꝯñs p̃scia ꝛ predestinatio ꝛ electio: q̃re debeo vitare malũ ꝛ eligere bonũ: noticia eni dei de ꝯtingentibus stat ꝯtingenter ꝛ est cõditionata: vt dictũ est. ſ. Uel dic 3°: ꝙ ſicut de⁹ p̃sciuit alicui⁹ saluationẽ: ita ꝛ actus meritorios ꝛ conat⁹ oẽs: nec tñ ad illos necessitat.

7° ℭ Septimo querit̃ q̃re opꝫ p̃scitos conari ad bonũ ꝛ bñ agere: cũ tñ finalr̃ dãnabunt̃. Dic. vel ꝙ ꝑꝑ diminutionẽ pene: q2 nullũ bonũ irremuneratũ. vel q2 bonũ ṽtutis est ꝑꝑ se amãdũ absqꝫ q̃cũqꝫ relatione ad ꝑmiũ: iõ nãlĩ rationis dictamine est eligẽdus. vel q2 nouit de⁹ mutare sniam ſm Aug. ſi tu velis mutare delictũ: nõ eni nescio p̃scit nec sniauit: ſicut in ſiñ de electis dictũ est.

8°. ℭ Octauo querit̃ q̃re potius istũ q̃ illũ ꝑdestinauit: cũ nl̃l plus boni fecisset. Dic ꝙ ꝑdestinatõis nulla est cã: vt dictũ ẽ. Exẽplifica ꝑ in mechanicis de duobus lapidibus equalibus: quoꝝ vnũ ad altare: aliũꝫ vero in via calcandũ ar-

tilex eligit. scdo in iconomicis de duobus filijs patrisfamilias: quoꝝ vnū ad
hereditatē: aliū vō ad seruitutē pr̄ ordinat. 3° in politicis de duob⁹ equalib⁹ re
gi p̄sentatī: quoꝝ vnū in palatiū assumit aliū emittit. 4° in theologicis de Ja
cob ꝛ Esau. ¶ Et si obijciatᷣ d̄ p̄sonarū acceptōe. dic q̄ ibi nulla ē: q2 nulla me
rita eq̄lia p̄cesserūt: iō nulli debitor de⁹ in illo p̄ort: q̄re licet ei facere qd̄ vult.
9° ¶ Nono queritᷣ q̄re ad penā eternā hūc ordinauit ꝛ nedū nō p̄destinauit: cum
tamen nihil mali fecisset. Dic q̄ reprobationis passiue est cā vtpote demerita
preuisa ꝛ finalis obstinatio: licꝫ predestinationis nulla. vnde diuina bonitas ꝛ
iusticia extolluntur atqꝫ manifestantur.
10° ¶ Decimo ꝛ vltimo queritᷣ q̄re ab eterno p̄scitū nō posset deus nūc p̄destina
re cū volūtati sue subiaceant cuncta. Dic q̄ idē instans eternitatis semp̄ stat ꝛ
nunq̄ trāsit in p̄teritū: ideo sicut ab eterno ita ꝛ nūc pōt indifferēter vtrūqꝫ
in sensu diuisionis vt p̄us dictū est. signa enī supius assignata sunt p̄manētia
ꝛ nō successiua: ideo nō solū ab eterno precessit d̄terminatio volūtatis diuine
cognitionem eius in talibus: sed etiam in isto instanti.
¶ Plura alia possent hic queri: sed ex his patet via soluendi alia. Quere vlte
riorē subtilitatē ꝛ curiositates in hac mā in antiquis ꝛ modernis theologis ꝛ
Ro.2. ph̄is: semp̄ tñ cū tremore: q2 vas electionis minime idagari huius abyssi alti
tudinē valuit: nec Aug⁹: nec Scotus subtilis: p̄babilia tñ ꝛ fidei cōsona ꝛ ad
salutē necessaria sunt predicta. Cum piscatoribus ergo retia fidei ꝛ bonorum
Joā. operum in dextra nauigij mitte: ꝛ nō cū sophistis in fimū vndā ꝛ fumū nauē
21. scopulis erroꝝ imerge: q2 p̄scrutator maiestatis reprimetᷣ a glīa. Cū igitᷣ te fe
scdo cit deus rectū nō te imisceas supuacuis q̄ōnibus: ꝛ q2 nō possis attingere pro
ethy. pter quid. cōtētare dūtaxat in ipso q2. donec caligine resoluta in speculo volū
ca.fi. tario cūcta meditabere faciali noticia. Ad quā vt p̄tingere valeas paupercule
ecc.7. Mauriti coage p̄destinanti ꝛ eris de primo instanti. Qd̄ voluntas predesti
1.cho. nans determinare dignetur Amen.
13.

¶ Fragmentorum resolutionis diuine prescientie: prouidentie: atqꝫ prede
stinationis Maurity de portu hibernici archiepiscopi tuamensis minori
tani ordinis. finis sub fine.

¶ Compendium veritatum libri primi senten tiarũ metrice recollectũ felici sydere icboat.

Dist. pᵃ ¶ Veteris ac noue legis ⁊c.

Res ⁊ signa sunt doctrine duo membra.
Rẽ voco nil signans: signũ rẽ significãtẽ.
Factis vteris: sed re factrice frueris.
Plene re patria: ꝑtimqꝫ frui via dat spe.
Dic ꝙ non homine: sed nec ỽtute fruẽdũ:
Nec nobis frustra tamẽ vtĩt ipse creator.

De rã circa quã scriptu rarũ ⁊ vsu ⁊ fruitiõe obiectiue formalis ⁊ sbiectiue.

Hoc itaqꝫ ⁊c̃.

Dist. 2ᵃ ¶ Expurges oculũ si vis aduertere trinum.
Lex noua cum veteri probat ista iubetqꝫ teneri.
Qꝫ tres persone sint ⁊ deus vnus ⁊ idem.

De vnitate ⁊ trinitate ex scripturis.

Apostolus nãqꝫ ait ⁊c̃.

Dist. 3ᵃ, ¶ Factorem mens ex factis cognouit: eumqꝫ
Nec corpus fore nec anima quia fecit vtrũqꝫ.
Et sunt res facte que pondus habent speciemqꝫ
Trini factoris sic forma refulget in ipsis.
Mẽs meminit: scit: amat: trinũqꝫ per hec tria clamat.

De eisdem ꝑ ratiõcs ⁊ ex creaturis: ve stigio scilicet ⁊ imagine.

Hic oritur questio.

Dist. 4ᵃ ¶ Genuisse deum deus est credendum: ac hunc se
Aut alium genuisse deum: reprobamus vtrũqꝫ
Non a patre deo cum a patre filius alter
Tres sunt persone deus vnus ⁊ hoc retrouerte.

De ꝑsonarũ origine ⁊ di stinctiõe ⁊ lo cutionibus i his veris ⁊ falsis.

Post hec queritur.

Dist. 5ᵃ ¶ Que ponenda foret essentia pone. h. lector
Dic patrem. h. diuinam non genuisse
Nec natum genuit. h. nec. h. genuit h.
Id fixum teneas: hinc ⁊ contraria soluas.

De termino diuie gñatio nis negatiue quo ad gña re ⁊ gñari.

Preterea solet ⁊c̃.

Dist. 6ᵃ ¶ Patrem natum dic non genuisse coacte
Nonqꝫ voluntate precunte vel veniente.

De mõ gña tiõis ⁊ poten tijs vitalibus di respcũ ei⁹.

Hic solet queri ⁊c̃.

Dist. 7ᵃ ¶ Generare pater natum vult: ⁊ quit at hunc nec
Vult nec quit natus: necnon inde potest vnus hic plus
Altera proprietas est. sed tamen vna potestas
Qua generare potest pater: ⁊ natus generari.

De potentia gñandi ⁊ qli ter cois ⁊ nõ.

Nunc de veritate ⁊c̃.

Dist. 8ᵃ ¶ Quoniam sic solus deus est essentia dictus
Et solus simplex ac imutabilis hic est
De quo non proprie dicuntur cathegorie:
Nam qd̃ habet deus est: nisi forte relatio fiat.

De rã coica ta p gñatioñe quo ad tres ei⁹ ꝯditiões.

¶ Nunc ad distinctionem. &c.

Dist. 9ª ¶ Distinguit personas hereseſqꝫ refellit:
Atqꝫ coeternum patri monstrat fore natum:
Et semper natum concedit & astruit ipsum:
Ut ꝙ nascatur semper satis astipulatur.

De coeternitate genitoris & geniti. & de his ꝑ expmētib⁹

Nunc post filii &c.

Dist. 10ª ¶ Sicut proprie sapientia dicitur esse
Natus: sic proprie dilectio spiritus almus
Est patris & nati communio spiritus. unde
Nomen habet proprium: qđ sit commune duorum.

De mō & principio q̄ ꝓcessionis spūs sci & noib⁹ cõueniētib⁹ eidē.

Hic dicendum est &c.

Dist. 11ª ¶ Simul a nato procedit & a patre pneuma:
A patre quem tm̄ greci procedere dicunt.

De pricipio qđ ꝓcessiōis spūs sci.

¶ Item queritur &c.

Dist. 12ª ¶ Non prius a patre procedit spiritus aut plus
Quā nato. proprie tamen a patre dicitur esse
Nam genitor genito dedit vt procedat ab ipso.

De ordie ꝓcessiōis. s.s. a pře & filio.

Post hoc considerandum &c.

Dist. 13ª ¶ Non est natus: lꝫ exeat a patre flatus.
Nam si sic esset amborum filius esset.
Non est ingenitus dicendus spiritus almus:
Nec genitus: tamen ingenitum distinguere debes.

De dřia gñationis & ꝓcessionis i diuis & q̄lr. s.s. ingenitus.

Preterea diligenter &c.

Dist. 14ª ¶ Duplicem ponit processum flaminis almi:
Atqꝫ dari iustis probat hunc: qui dantibus est par
Pneuma sacrum sancti nec dant nec dare possunt:
Sed dare dicuntur id agentes per quod habetur.

De ꝓcessiōe tpali seu missione. s.s. & principio qđ ipi⁹ & q̄lr sci daf s.s. přit.

Hic considerandum est &c.

Dist. 15ª ¶ Dicas ꝙ se dat mittens hic spiritus ipse
Qđ non est mirum: faciat cum natus idipsum
Filius est missus quando semel est homo factus
Item legatur cum menti notificatur
A nullo pater est lꝫ ergo notificetur
Mentibus ipse tamen non mitti dicitur inde.

Missio actio est totius trinitatis lꝫ ipsa passio sit dūtaxat filij & spūs sci.

Nunc de spiritu sancto &c.

Dist. 16ª ¶ Et sacri duplex est missio pneumatis. vna
Cernitur. altera non: & signat prima secundam:
Filius apparens minor est patre: pneuma sacrum non
Nam ꝙ creatura non vtitur hic velut ille
Filius in forma serui minor est etiam se.

De duplici missiōe. s.s. & ēt filij & dřia earum.

Jam nunc &c.

Dist. 17ª ¶ Hic ꝙ & pneuma sit amor quo frater amatur
Et deus a nobis: hic ergo mittitur in nos.

De missiōe inuisibili. s.s. p infusionem charitatis.

Cum nos diligere prestat fratremque deumque
Non habet hunc omnis quis sit ubique. facitque
Crescere nos ipse: non excrescit tamen in se.
Sed plerique negant quod flamen noster amor sit

Dic nō tenetur cōiter magister sniarū Salua tñ ipsum ubique.

Preterea diligenter zc.

Dist. 18 ¶ Tradit varie donum fore pneuma datumque
Atque datum prout est: est dantis et accipientis.
Filius est noster quasi panis non quasi natus.

De ꝓprietate doni et quare ꝯuenit. s. sᶜ plus aliis.

Nunc postque zc.

Dist. 19 ¶ Pater in nato sic totus et in patre natus
Est. qui sunt unum: nec quisque maior eorum.
Non genus aut species tres personas facit unum
Hoc neque materies facit: aut complexio sola:
Estque deus trinus: sed non triplex que vocandus.

De equalitate magnitudinis et circūīncessione psōarū i essendo et causa ipsiᵘ nōnē.

Nunc ostendere zc.

Dist. 20 ¶ Personas tres fore comprobat equipotentes

De equalitate ptātis earūdē i opādo

Hic oritur questio zc.

Dist. 21 ¶ Patrem solum dices a proprietate
Ipsius natum disiunges: sunt tamen unum
Esse deum solum non est patrem referendum.
Dicitur atque deus solus licet associatus
Excludendo deum unum fore nil nisi trinum
Cūque leges unum: tu semper concipe trinum

Qualr dictōnes et ꝓpōes exclusiue significant in diuinis.

Post predicta zc.

Dist. 22 ¶ Secat in partes: sex nomina que deitati
Conveniunt: ea que de persona referuntur
Dico relativa: sed substantiva vocantur
Per que natura communis significatur.

De noībᵘ diuīs in gnali.

Predictis adijciendum zc.

Dist. 23 ¶ Substantivis personas dissimilabis
Non tres deos esse dices nec. h. tria: sed tres
M. l. dubitandus. Personas. et ad hoc nos cogit inopia vocum:'
Quod deus est unus et trinus non dubitamus.

De hoc noīe psona p se sūpta.

Hic diligenter zc.

.l. denario. Dist. 24 ¶ Cum tu de minimo dicis tria vel duo vel tres
Ut sic de reliquis nil ponis sed removes his.

De eodē noīe cū īmis nūeralibus.

Preterea considerandum zc.

Dist. 25 ¶ Persone nomen varie tria significat: que
Sunt ypostasis: ac essentia: proprietasque.

Hic nō tenet cōiter magr. De eodē noīe quo ad multiplicitatem eius.

Nunc de proprietatibus zc.

Dist. 26 ¶ Generare patri proprium est: nato generari.
Filius est unus natura minime plures
Pneuma sacrum proprie: nos donum dicimus esse.

De ꝓprietatibᵘ psonarum noībᵘ ꝓprijs

Ut pater et natus dicuntur flatus et almus
Sed substãtiue:lz ad patrem referatur
Pneuma sacrum tamen hic non sic respõdet ad ipsuz.

Hic queri potest etc.

De eisdẽ proprietatib⁹ sb noib⁹ aliis.

Dist.27ª Duo doctores in easdem proprietates
Sensu concordant nomen patris duo signant
Et substantiue sapientia cum patre natus
Atqz relatiue vbum genitus quoqz solus
Personam tangis dicens de lumine lumen.

Preterea considerari oportet etc.

De pprietati b⁹ nõ psona/ lib⁹ et pcipue de inascibili/ tate.

Dist.28ª Licet ingenitum patrem proprie voco solum
Uerum non genitus dici qui spiritus almus
Dic qz idem pater est qđ natus.non tamẽ is est.
Dico qz equiualet verbo sapientia nata.
Impropzie vo nomẽ quãdoqz.h.dicit imago.

Est preterea aliud etc.

De cõi spira/ tõe et nomi/ ne pricipij.

Dist.29ª Est principium rebus trinus deus vnum.
Principium nati pater est:sed pneumatis ambo
Unum principium sunt vna proprietate.

Sunt enim quidam etc.

De relonib⁹ ex tpe deo cõ uenientib⁹.s. ad creaturas

Dist.30ª Deus est cui conueniunt ex tempore quedam
Uerba relatiue:cui nil tamen accidit inde
Immo creaturis quas mutat latio talis
Sed cum pneuma datur sumens nõ dans variatur.

Preterea considerari oportet etc.

De approba tio triũ perso narum. Hic negatur magr.

Dist.31ª Facit equalem patri substãtia natum.
Inde fit ilarius tria distinguendo profunde.
Hec augustinus pandens etiam tria ponit.
A.I. Patri radicem numerum dans et paritatem
Imaginẽ dão Natoqz spiritui connexum dans vtriusqz.

Hic oritur questio etc.

De dubitatõ nibus emer/ gẽtib⁹ circa ĩ mediate dcã

Dist.32ª Nos transcendit qz flamen patris amor sit
Non pater genita est sapientia:nec sapit ipsa
Per se non a se dic qz natus sapit:estqz
Una patris tñ sapientia:non tamen vno
Dicitur ipsa modo:velut et dilectio summa.

Post supradicta etc.

De ddia coi/ um et pprioz proprietatum quoqz et per/ sonarum

Dist.33ª Dic qz sunt in personis proprietates
He quoqz persone sunt ac essentia summa
Sensuz cunctorum transcendit:qualiter hoc fit.
Sed scriptis heresis falso contrariat istis.

Predictis est adijciendum etc.

De ppatõe p pprietatũ et p

Dist.34ª Supplens aperit quod doctor hylarius inquit

Est non dico trium personarum deus vnus
Factis dissimilem probat esse potentia patrem
Et bonitas flatum: sic & sapientia natum
Nomen omousyon vitando trado tibi non.

sonarũ ad es sentiã: & ð at tributis seu appropriatis psonarum & omousyon.

Cumqз supra &c.

Dist.35ª. ¶ Et scit: disponit: deus & predestinat: & si
Nulla futura forent: nullorum prescius esset
Hic distingue. qr sciret omnia tunc velut ue nunc.
Nam scit preterita: presentia: scitqз futura.

De pditioni bus puenien b° deo i opa do i sequen b°. & prio de scia & multi plici ipsius ac ceptione

Solet hic queri &c.

Dist.36ª ¶ Non nature proprie que scit deus insunt:
Inqз deo non sunt mala: nam quis deus scit ipsa
Non tamen approbat hec: & non est auctor eorum.
Exequitur de quo modo deo das non viceuersa.

De cõpatõe rerũ scitarum ad dei sciam & essentiam.

Et quoniam demonstratum est &c.

Dist.37ª A.I. min vel mali ¶ Deus in sanctis habitat sed nõ in omnibus extat
Que cum non essent: in se fuit ac habitauit.
Parue deum non scis sed habes. multis viceuersa
Undiqз quomodo sit deus: hoc sciri modo non quit
Cum sit vbiqз deus: remanet tamen immaculatus:
Qõ non est mirum: faciat cum corpus idipsum.
Tempore cuncto loco remanet deus ens sine motu
Sed temporalis est spiritus atqз localis.

Quõ de° est i reb° ab ipo scitis: & ita v/ biqз. varie tñ

Nunc ergo ad propositum &c.

Dist.38ª ¶ Res causa dei non sunt precognitionis.
Ut econuerso nisi causa sit hec sine qua non.
Non mala que prescit causat deus: at bona tñ.
Est impossibile prescita dei fore nunqз.
Coniunctim verum: diuisim dic fore falsum.

De cõpatõe scie di ad res scitas & ptin gẽtia futuro rum.

Preterea solet queri &c.

Dist.39ª ¶ Nequit augeri minuiue scientia summi.
Res possent scite tamen augeri minuiue.
Quod nunqз fiet prescire deus bene posset.
Scit pariter cuncta ratione vigentia vero
Possidet atqз regit & sic specialiter: hoc scit
Sanctum saluandos predestinat: bõis quoqз danda.

De immutabi litate dic scie & gubnatõe rerum.

Predistinatorum &c.

Dist.40ª ¶ Prescitorum saluari nem oquit. istud
Coniunctim verum: diuisim dic fore falsum.
Non miserendo deus reprobare malos perhibetur.

De pdestina tione & eius effectu.

Si autem querimus &c.

Dist.41ª ¶ Deus obdurat quem vult: cui vult miseretur.
Non reprobando mali: sed causa boni miserendo

De cã pdesti natõis & psci entie seu re probationis

Cessat prescire deus ac nullo modo scire.

Nunc de omnipotentia dei &c.

Dist. 42ª ¶ Quia nulla pati: quia cuncta potest operari
A se vel per res faciens deus omnipotens est.
Cuncta potest per se: flamen natusqz nec a se.

De potentia dei & vñ ops dicatur.

Quidam tamen de suo &c.

Dis. 43ª. a. l. & vacuabis. ¶ Quidam nil posse deum nisi quod facit arguunt:
Quorum distingues: & causabis rationes
Et teneas q plura deus quit: q facit: aut vult.

De cōparisōe potētie dīne & voluntatis & facti.

Nunc illud restat &c.

Dis. 44ª ¶ Poterat facere meliora deus: melius non
Et quicquid potuit adhuc si tempora mutes

Qualia pōt deus.
Hic nō tenetur cōmuniter magister.

Jam de voluntate dei &c.

Dis. 45ª ¶ Licet esse deo sit idem quod velle: tamen cum
Hunc fero qd velle. b. predico cum volita re.
Nemo voluntatis diuine querere causam
Debet: cum prima cunctorum causa sit ipsa.
Signat velle deum q permittit probibetue
Aut iubet: aut suadet: sed quod placet hoc proprie vult
Multa iubet probibetue deus: que non fieri vult

De volūtate dei in se. & de multiplici ipsi9 acceptiōe

Hic questio oritur &c.

Dis. 46ª ¶ Non esse nequit quicquid domino placet & vult.
Diligit hic quos vult: nec saluus fit nisi quem vult
Non fieri non vult dominus mala: nec fieri vult
Sed sinit vt fiant: vt ab his etiam bona formet
Unde boni partes bis binas sumere debes
Electis propria mala prosunt: aut aliena
Et per hoc astruitur non esse mali deus auctor.

De eadē volūtate q̄tum ad effectus & spālit respcū malorū fiendorum.

Voluntas quippe dei &c.

Dis. 47ª ¶ Sic quicquid agas de te diuina voluntas
Vult quoqz deus: qđ ego possum bene nolle
Aut ego possum quod vult male velle

De efficaci adimpletione diuine voluntatis.

Sciendum quoqz est &c.

Dis. 48ª ¶ Nostrum velle quandoqz malum: deus implet
Ac bene vult fieri: probat istud passio christi
Quam diuersimode vult: & non vult homo iustus
Et bene sanctorum de martyrio fit vtrunqz.

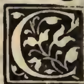
De pformitate & difformitate volūtatis create & icreate in bono vl' malo. primā prima concedat pauperi Maurino amen.

¶ Explicit primus liber sententiarum.

⁋ Liber secundus sententiarum incipit

⁋ Creationem rerum ꝛc.

Dist. j.

Cum principio tres errores fugat vno
Qui creat ille facit: si vtis id improprie fit
Est dño facere: q res noua prodit in esse
Eius ob hoc bonitas res cât sola creatas
Hic natura duplex ogis ratione vigentis
Et gustu mentis bonitate fruatur agentis
Seruiat auctori: mundus quoq seruiat ipsi.
Spiritus vnitur carni: qm deus hoc vult.
Exempli causa meritiq stola duplicanda.

De creatiõe rerũ in gñali ꝛ phõrum erroribꝰ ꝛ creature trimembri diuisiõe.

De angelica itaqз natura ꝛc.

Dist. 2.

⁋ Cum sit terra sit ꝛ angelus ꝛ sit in aula
Hinc discordantes prius explicat auctoritates
Estq dei paritas celum quod lucifer optas.

De creatiõe i spāli ꝛ prio ð ãgelicã natura q̊ ad locũ motũ ꝛ durationẽ mẽsurã ꝯñter disputãdo quo ad eoꝝ.s.ꝯditiones extrinsecas.

Ecce ostensum est ꝛc.

Dist. 3.

⁋ Bis bina refert in spiritibus fore statim
Cum fiunt: in his alium preit alter: ꝛ hec sunt
Simplex natura: ratio: persona: voluntas
Libera: conueniunt tamen omnes perpete vita
Omnes sancti iusti facti quasi non vitiosi
Sponte mali fiunt quidam donandoq perdunt
Se nouere creata deum primariumq hominemq
Fuit in cunctis vis naturalis amoris.

De creatiõe angeloꝝ quo ad ꝯdõnes intrinsecas i statu ichoationis

Post hec videndum est ꝛc.

Dist. 4.

⁋ Non fecit miseros deus ipsósq nonq beatos
Sed neq perfectos natura tempore vero.

De ꝯditiõibꝰ angelorũ quo ad statũ ꝯtinuationis.

Post hec consideratio ꝛc.

Dist. 5.

⁋ Conuertit amor auertunt odia quosdam:
Ex libertate tamen arbitrij fit vtrunq.
Gratia conuertit stantes: eademq fuisset
Et reliquis data: statim: si non ante ruissent.
Cum confirmantur stantes in amore beantur
Hoc premiantur: nobis subueniendo merentur.

De ꝯuersiõe ꝛ auersione angeloꝝ ꝛ duplici gratia. Hic nõ tenetur cõis magister.

Preterea scire oportet ꝛc.

Dist. 6.

⁋ Stant atq cadunt maiores atq minores
Sed precedebat natura lucifer omnes
Unde tumens cadit: secumq tumentia traxit
a.l. nubrosus — Quos veluti carcer: tenebrosq suscipit aer
a.l. Ita. — Est: in iudicio cuncti claudentur abysso
Ante tamen presunt alijs alij minus ꝛ plus
Forsitan alterne miseras animas cruciare
Quidam descendunt: vbi lucifer esse putatur

De casu localí angeloꝝ ꝛ luciferi excellẽtia ꝛ eorum ĩcitatiõe ꝛ prelatiõe inter se.

Cõ͂ vide relꝫ / ſtere etiã noi / bꝰ. vide hic. / ſt. M.

Uinctus:⁊ in fine ſoluendus fallere genteſ:
Qui ſemel eſt victus:alium nequit tentare plus, .al's.illū.

Supra dictum eſt ⁊c.

Diſt.7ª ¶ Stantes labi nequeunt:nec ſurgere praui:
Libertas tñ arbitrij permanſit vtriſqꝫ.
Nam mala ſponte mali cupiunt:bona ſponte beati.
Liberi omnes ſunt:qꝛ nulla boni mala poſſunt.
Senſus ſubtiliſs prauis manſit:per eoſqꝫ
Magica ſunt mittente deo:ſed non ſine cauſa:
Ut fallant prauos:moneantqꝫ ꝓbent quoqꝫ iuſtos.
Juſti ſiue mali de ſemine materiali
Res poſſunt facere:ſed eas ſolus creat ille.
Plura mali poſſunt:non omnia ſi ſinerentur.

De caſu ſpūali angelorū et pertinentibꝰ ad ipꝫ:⁊ ſpūali de lib. ar. ſciētia ⁊ potētia demonuꝫ ⁊ arte magica.

Solet etiam in queſtione ⁊c.

Diſt.8ª ¶ Neutri ſunt corporei:ſed corpora ſumunt
Quando iubet dñs. ⁊ deponunt ea rurſus.
Eſt quoqꝫ deus etiam ſub corpore viſus:
Quem mortalis(vt eſt)cernere nemo poteſt.
Cor nequit intrare demon:ſed illud trahit ad ſe.

De īmaterialitate āgelorꝫ ⁊ aſſumptiōe cōporꝫ ab eis ⁊ eorꝫ illapſu hoībꝰ de diuina ēt corporali appritiōe.

Poſt predicta ſupereſt ⁊c.

Diſt.9ª ¶ Sibi propter nos:nomē capit ordo nouenus
Illius doni:quo preminet inferiori.
Dantur cum donis poſt caſum nomine lapſi.
Boni nomen habent:qđ ſi ſtarent habuiſſent.
Ordinis vnius non omnes pares eſſe dic.
Lapſi tot numero ſunt vt foret integer ordo:
Quos ſupplent hoīes numero:quos ſtantibus aptes.

De bonorꝫ angelorū dignitate cōparatiōe ierarchiis ⁊ ordibꝰ:⁊ eorꝫ denoiationibꝰ ⁊ lapſorꝫ ex hoībꝰ reparatiōe.

Hoc etiam intelligendum ⁊c.

Diſt.10ª ¶ Dicunt aliquī de quolibet ordine mitti
Raro tamen ſummos tres:atqꝫ frequenter imos
Cauſaqꝫ mittendi dat miſſo nomen:vt is qui
Uenerat ignire ſeraphin dicatur ab inde.

De miſſione angelorum ⁊ noibꝰ miſſorū atqꝫ ordinibꝰ.

Illud quoqꝫ ſciendum ⁊c.

Diſt.11ª ¶ Eſt homo ſpiritibus cōmiſſus quiſqꝫ duobus.
Unus cuſtodit:alius peruertere querit.
Spirituum ſcire merita quoqꝫ creſcit aduſqꝫ al's.creſcūt
Judicium:tamen hic variatur opinio patrum.

De cuſtodia angelorꝫ et ſcie ꝓmij meritiqꝫ incremento.
Hic nō tenetur cōmuniter magiſter.

Hic de angelice nature ⁊c.

Diſt.12ª ¶ Terram facit:⁊ tenebras diſtinguit:⁊ iſta
Fert in materia ſimul ⁊ ſemel omnia facta:
Informis tamen hec:quā formauere dies ſex:
Atqꝫ chaos illuc attingit quomodo corpus.
Tandem facta deus formans noua nulla creat plus.

De creatiōe nāe pure corporal:⁊ ꝑcipue de maſſa pª ⁊ eiꝰ noibꝰ ⁊ locutiōe ⁊ formatiōe i ſex diebus ⁊ ceſſatiōe ⁊ cōtinuatiōe diuine operatiōis. M.

Disponendo creat: distinguens semina format.

Prima autem distinctionis ⁊c̃.

Dist.13. ¶ Ubi sol est nunc: ibi lux si corpus erat tunc
A quo sed non sic: fulsit sub aqua leuiori.
Hic post occasum redeundo diem facit vnum.
Sed causa signi peruertitur ordo diei.
A patre filius est: sine quo q2 nihil facit inde
Non dicēs sonuit: deus aut verbum generauit.
Hic ꝙ agat cuncta per verbum: non viceuersa.

De ope pme diei creationis. s. de luce in triplici. q. ⁊ diuina locutione: ⁊ qlr̄ p filiū opat̄ de pater. M.

Dixit quoqꝫ deus ⁊c̃.

Dist.14. ¶ Firmamentum describens congregat vndas.
Stella fit vt clara sit nox operantibus apta.
Hecqꝫ notando moras distinguit temporis horas.
Dat pisces vnda: dat terra aues ⁊ iumenta.

De ope sequētiū dierū vsqꝫ ad. v. ⁊ specialiter de firmamēto: solē luna: stellis: et luce. ⁊ tēpoꝝ discretiōe.

Dixit etiam deus ⁊c̃.

Dist.15. ¶ Mala per culpam fiunt alia quedam.
Materialiter est vermis cum corpore factus.
A se sunt facta que gignit terra vel vnda.
Ponit opus primum varie sententia patrum.
Septima complet opus: q2 completum fore monstrat.
Uel fortassis opus benedictio dicitur eius.

De ope. v. vi. ⁊ requie. vii. dieꝝ: ⁊ an simul vel successiue oīa creata sunt. ⁊ alia notāda.

His excursis ⁊c̃.

Dist.16. ¶ Talis fit homo: ꝙ mens eius sit imago
Trini factoris: q2 vult scit ⁊ inscia mortis.
Improprie vt deus est hic dictus imago.

De creatura tertia. s. hoīe ⁊ imagie trinitatis in ipso ⁊ hītam ei⁹ ad imaginē ad ītra nōnl.

Hic de origine anime ⁊c̃.

Dist.17. ¶ Formans animam tropice spirat deus: hecqꝫ
Que in corpore fit: cum de prima dubium sit
Adam fit causis summis etate virilis
A.l.hūcqꝫ. Tuncqꝫ foris factum: ponit deus in paradisum.
Hic locus est altus: lunam attingens: ⁊ amenus.
Arbor ibi vite fructu: solidans comedentem.
Nomen notitie ligno datur huic aliunde.
A.l.cito Quodqꝫ tangit homo mala scito scit experiendo.

De pductiōe viri ⁊ locatione ipsi⁹: ⁊ paradiso ⁊ pomo vetito.

In eodem quoqꝫ paradiso ⁊c̃.

Dist.18. ¶ Fit de latere mulier sciat vt sociam se
Quod cum dormit adam fit: spectat ad allegoriam.
Unus homo cunctis est principiumqꝫ amoris
Debet causa fore: similesqꝫ deo sumus inde.
A.l.qua Quia fit ex sola costa: sed multiplicata
Non facit angelus hanc. seruit tamen ad faciendum
Causas distinguas in naturalibus: hoc est
Non ꝙ fiat ita: sed ꝙ fieri queat eus

De formatione corpis mulieris ⁊ materia ipsi⁹. s. costa: nō p rōnes seminales ⁊ ipsi⁹ aīe originē ⁊ āgelorū misterio.

Non animam fore nunc dicas extra duce nec tunc.

Solent queri plura ꝛc.

Dist.19ª ℭQuando fit homo mortem tolerare quit ꝛ non
Quam lapsus vitare nequit:nec ferre resurgens
Hanc vite ligno poterat vitare comesto
Quod nisi sumpsisset:reus vt modo criminis esset.

De ꝯstitutiōe hūane nāe ꝑ hoīs imortalitatē in statu inocētie: ꝛ cū ipi⁹: ꝛ post lapsū mortalitate: ꝛ triplici hoīs statu.

Post hoc videndum est ꝛc.

Dist.20ª ℭNisi peccassent:sancto coitu generassent.
Sed lapsu subito:coitus defertur ab orto.
Essent etiam melius sine morte:sed an simul omnes
Non diffinitur:nec certum tempus habetur.
Si non peccassent genuissent vt modo partos.
Usum membrorum:quibus ꝛ sensum daret etas.
Nec foret hoc vitium:sed naturale statutum.
Talis homo carne sit:qui cum posteritate
Seruans mandatum mereatur scandere celum.

De eadē ꝯsinatiōe ꝑ naturalē gnōnē dīni m̄ ꝛ ꝯuenienter añ lapsū ꝛ p⁹ ꝛ trāslatiōe hoīuz ī celū si stetissent.

Uidens igitur diabolus ꝛc.

Dist.21ª ℭSathanas dolet hic:solamq; petit mulierem.
Non specie propria:ne fraus nimium sit aperta.
Sed ne tecta nimis tn̄ conceditur anguis.
Per quem verba mouet:querit:negat: ꝛ duo spondet
Tentandi genera:foris hostis:fomes ab intra
Peccauit grauius:quoniam sine fomite primus.
Sed leuat hunc alter merito:quem deijcit alter.
A se deijcitur sathanas:non ergo leuatur.
Hic ꝙ per adam preceptum venit ad euam.
Hic sed ade contra:tentatio venit ab eua.

De hoīs casu ꝛ tentatore: ꝛ ꝯditiōib⁹ ei⁹: ꝛ quare: ꝛ ad q̄ tentauit: ꝛ gñib⁹ tētatiōnuz: ꝛ quare hō ꝛ nō āgelus sit redēptus ꝑ xp̄z: ꝛ quo ordie sīt ꝑcepta fuerīt eis data. M.

Hic videtur diligenter ꝛc.

Dist.22ª ℭNon sathane suasum:sed peccandi preit actum
Fastus eue:sed ea tentando fuit reprimenda.
Nec prior est:nec ita adam deceptus vt eua.
Sciuit enim verba sathane prorsus fore falsa.
Deceptus tamen est:mortale putans veniale.
Ambo tument eque scelus excusando:sed hec plus.
Similiter quia par cupit esse deo:tamen ille
Dicitur hoc velle:quia vult eua condita de se
Mandatum scit eua:scit ꝙ sit spernere culpa
Nolens scire peccat.nequiens terruit:at qui
Simpliciter nescit hoc:culpa dolorq; minor sit.
Ade velle malum prime culpe preit actum.

De fastu hoīs tētati: ꝛ q̄ maior fuit in mliere: q̄ gui⁹ peccauit: ꝛ triplici gñe peccati: ꝛ cōuplici ignorantia ꝛ primi velle mali hoīs origie ꝛ cā.

Preterea queri solet ꝛc.

Dist.23ª ℭQuem tentari deus patitur vt mereatur
Sit malus vt prosit iustis: ꝛ corda malorum

De diuina ꝑmissiōe ī hoī ī ꝑmi tētatiōe vbi qō gnuplx soluit: atq; ipi⁹ cognitiōe triplici ꝛ ꝑscia ei⁹ respectu futuroruz euentuū.

Non conuertit:q̄uis possit deus:⁊ quia non vult
Stans homo:nouit se propter se facta:deumqꝫ
Plus q̄ iusti nunc:nec casum prescyt extunc,

Nunc diligenter ⁊c̄.

Dist.24ª ¶ Non proficere tunc:stare cum potuisset:
Nec vitando malum meruisset:adhuc quia nil tunc
Traxit eum:sed nunc mala non faciendo meremur,
Arbitrium ratio:rectum quoqꝫ velle creato
Dantur in auxilium per quod caueat sibi casum
Gratia si detur eadem:per quisqꝫ meretur
Sunt in peccante:modo serpens:vir:mulierqꝫ.

De potētia re sistēdi tētatō ni i ꝑmis pē tib⁹.s.libero ar. ptinēte ad portiōꝫ supio rē aiēꝫ ⁊ q̄ sr i plerisqꝫ pctis ꝯcurrūt: ser pēs mulier ⁊ vir metapho rice loq̄ndo.

Jam ho ad propositum ⁊c̄.

Dist.25ª ¶ Notat arbitrium quid sit:dicitqꝫ ꝙ ipsum
Pertinet ad sola:q̄uis non cuncta futura
Et deus est liber ⁊ sancti:sed modus alter
Factus homo:lapsus:reparatus:glorificatus
Arbitrium quadrat:quod culpa prius vitiabat
Qui cogi nequit ⁊ culpa penaqꝫ carens est
Liber tripliciter ex arbitrio fit:vt alter
Ad mala sit pronus:ac ad bona pronior vnus.

De li.arb.in spāli:⁊ respe ctu cui⁹ sit in viatorib⁹:⁊ q̄ lit sr i deo ⁊ btis ⁊ viatori bus repit. in hoie ho s ꝫ q̄ druplicē ipi⁹ statū q̄drifa rie hētur:⁊ ꝙ vulneratuꝫ ⁊ spoliatū est ꝑ pctm:⁊ d̄ tri plici libtate ⁊ q̄ sr alr i bo⁹ alr ho i ma lū ꝑ ipm pos sit hō ꝑ pctm q̄ꝫ cē diuinū

Hec est gratia operans ⁊c̄.

Diſ.26ª ¶ Rectum velle dat gratia preueniens te
Altera post sequitur.volitum qua perficiatur
Gratia non velle:sed velle bonum preit:hecqꝫ
Est formata fides preit ⁊ facit ista valentes
Preuenit hinc semper preuentus homo data quedam
Rectum velle fides causa est:simul hora
Cerno bonum primo:prius velle volo:volo tandem
Hoc est velle bonum:sed tale fides facit ipsum
Quod preit ⁊ sequitur vnum donum reputatur:
Sed duplex actus:duplex nomen facit eius
Est triforme bonum:magnum:minimum:mediumqꝫ
Uirtus de magnis anime:species quoqꝫ vires
In medys remanet ac arbitrium rationis,

De gratia ꝑ quā stare de buit homo ne caderet. ⁊ duplici ipsi us acceptiōe ⁊ mēbroꝝ de clarōe:⁊ diu sitate atqꝫ id entitate: ⁊ de triplici genē bonoruꝫ: sub q̄rū ꝑ ꝯtinet virt⁹ sub me dio li ar.m.

Hic videndum est ⁊c̄.

Dist.27ª ¶ Ibi diffinit virtutem:postea dicit
Or virtus format animam:solus deus hanc dat.
Hec iuuat arbitrium meriti ꝙ ducat in actum.
Ergo fide vitam non:sed credendo mereris
Gratia non meritum:non est:tamen efficit ipsum
Quidam virtutes dicunt motus fore mentis.

Uarie ichoa tur di. xxvij. s ꝫ diuisos hic

De v̄tute in gn̄ali qd sit: ⁊ i spāli de fi de ⁊ gratia ⁊ qualr ad ac tū meritoriū cū li.ar.ꝯcur rūt excludē do errorē q̄ rūdā.
In hac di.re ꝓhēdit magr̄
De sufficien tia li. ar. sine gr̄a i meren do ⁊ dei ꝓce pta iplēdo:⁊ pctā euitādo pelagij mani chei ⁊ iouis niani errorē ꝯfutando,

Id vero inconcusse ⁊c̄.

Dist.28ª ¶ Necat errores hominis super arbitrio tres
Gratia fit gratis:sine qua tamen viuere non quis
Semper peccare potes:aut peccata cauere,

Post hoc considerandum est ꝛc.

Dis. 29ª ¶ Adam stare poterat: sed non mereretur
Gratia quin preiens sibi concomitansqȝ daretur
Uirtutes habuit homo quas peccando fugauit
Indignum ligno vite deus eijcit horto
Quem causa signi: cherubin custodit: ꝛ ensis
Igneus: ac agilis qui cessit enoch ꝛ helie
Passio sed christi penitus sanguisqȝ remouit
Stans homo de vite ligno sumpsit: tamen inde
Uiuere non potuit: quia sumere sepe nequiuit.

In superioribus ꝛc.

Dis. 30ª. ¶ Natos de se cunctos: scelus inquinat ade
Hoc scelus est cuius ab origine nomen habemus
Quod contra quosdam: nos asserimus fore culpam
Culpe fomes est peccatum: quod in omnes
Transit: qui gentes omnes facit ad mala pronas.
Nec ex hoc venit ꝙ adam precepta reliquit.
Posteritas ade fit materialiter ex se.
Unde nec aucta cibi caro surget tempore finis:
Sed que per veram naturam venit ab adam.

Nõ fuit mortale i adã ex voluntate in nob̃ ẽ origiale ex necessitate.

Nunc superest ꝛc.

Dis. 31ª ¶ Fit caro per coitum: vitiat libido parentum
Carnem: post anima per carnem fit vitiosa.
Nec prolis vitium tollit baptisma parentum.

Quoniam supra dictum est ꝛc.

Dis. 32ª ¶ Per baptismum fomes cessat: q; culpa
Non est vlterius: etiam q; vis minor eius.
Fitqȝ tunc anima per aquam simul ꝛ caro munda
Inquantum pena: deus extat fomitis auctor
Carnem corrumpit anime scelus: vnde modo fit
Ut caro corrupta: corrumpat eam viceuersa
Nemo quit in natum vitare scelus: tamen ipsum
Esse voluntatis dic primi velle parentis
Carni nunc anima datur vt lex integra perstet
Hic animam talem non esse per omnia: qualem
Hanc creat omnipotens: q; fit bona: sordita mox ois
Uni per dona nature preeminet vna.

Predictis adijciendum est ꝛc.

Dis. 33ª a. l. Dis. 33 ¶ Non peccauisset: nisi solius scelus: adam
Obligat ꝛ damnat puerum: quem non aqua mundat
Isqȝ summus dolor est non cernere trinum
Crimen quod fecit adam nos damnificauit.
Non quia sit grauius cunctis: sed ob hoc ꝙ eramus
Nos in eo verum meruit: tamen ipse dolendo
Pro patre punitur: qui facta patris comitatur.

De eadẽ insufficiẽtia in statu inocẽtie: i q̃ hõ idiguit gr̃a: ꝫ alr̃ q̃ nũc: ꝛ d̃ hoie electione de padiso ꝛ pdĩtione diuinã ꝛ custodia angelica et esu ligni vite.

De pctõ origiali i gñali ꝛ spãli ꝛ noĩbꝰ ipiꝰ ꝛ opĩ. circa ipsuꝫ: ꝛ qualr̃ oẽs homĩes fuerũt in lũbis ade ꝫ totũ id qõ est de veritate nature.

Hic rephendit̃ cõiter magister.

De pcti origial' traductiõe q̃ ad modũ ꝛ cãm sue trãsfusiõis ꝛ ipsiꝰ denoĩatione.

De pcti origialis remissione quo ad aiaꝫ ꝛ corpꝰ ꝛ de cã fomitis ꝛ qualiter necẽiꝫ ꝛ volũtariũ sit ꝛ de dõtia aie i creatiõe ꝛ ĩfusione ꝛ gradibꝰ aiarũ.

De pcti origialis ĩ filios augmẽtatiõe .s.q.ꝙ
Tũ sit origiale ꝛ de grauitate peccati ade. ꝛ qũ pcc cata parẽtuꝫ puniuntur in posteris.

Non patris acta luit: sed quem forma patris egit
Punitur causa signi generatio quarta.

Post predicta de peccato actuali.

Dist.34ª ¶ Bona res vitio dat causam q est ꝛ origo
Est quoq3 velle malum: ꝛ reliquorum causa maloꝝ
Inq3 bono tm̄ mala sunt: patet ergo q vnum
Dat natura bonum fore: sed corruptio prauum.

Post hoc videndum est ꝛc.

¶ Sibi diffinit peccatum: postea dicit:
Dist.35ª Qr sit peccatum malus actus ꝛ intus ꝛ extra
Actus atq3 modi: si distinguantur agendi
Sit peccādo modus malus: est semper bonus actus
Sit per peccatum corruptio que notat actum:
Sic peccans anima perit: vt caro si caret esca
Peccatum priuat animam: proprie remouendo
A bonitate: deo cui dissimilis fit in illo.
Estq3 boni varie priuatio culpa doloꝛq3.

Sciendum est tamen ꝛc.

Dist.36ª ¶ Causat reliquum punitus simul velut vnum.
Per causam tm̄ peccatum pena vocatur
Id scelus est pena: cuius preit antea causa
Inuidiam culpam patet esse simul quoq3 penam
Tm̄ mortale quis non veniale vitare.

Sunt autem ꝛ alij ꝛc.

Dist.37ª ¶ Dicunt aliqui q nec prout est malus actus
Pertinet ad dominum: sed naturalia tm̄.
Nāq3 mali culpe deus auctor non valet esse.

Post predicta de voluntate ꝛc.

Dist.38ª ¶ Cuius finis deus est: est recta voluntas.
Sepe voluntates recte plures sibi fines
Constituunt: omnes tamen ad solum referentes.
Oppositos plures nullus statuat sibi fines.
Quo vis est nullo q vel propter q idem esse
Finem dic istud: nunc est intentio nunc hoc.

Hic autem oritur questio ꝛc.

Dist.39ª ¶ Naturalis vis dicitur esse volendi. al's. eligit
Nō actus malus hic aliūde fit. hec bona semꝑ
Esse duos motus quidam dicunt: tamen vnus
Uult mala: sed semper bona naturaliter alter
Gratia liberat hunc veniens tollitq3 priorem.

Post hec adijciendum videtur ꝛc.

Dist.40ª ¶ Bonus aut prauus ex fine vocabitur actus
Fine bono quidam: dicunt fieri mala nunq̄
Non fit fine bonus in se si fit malus actus.

An q̄ sit malū originalr: ꝛ i quo sb̄iuēt: ꝛ q̄lr cōpatiā malū3: ꝛ bonū3: ꝛ de cōdē dicibilus.
De triplici pctī diffōne: ꝛ i quo actū cōsistu p̄ncipalr: ꝛ q̄lr a deo sit ꝛ nō. ꝛ q̄uo p̄uatō ꝛ nihil ꝛ respectu cuius dicat ꝛc.
Qualr pctū l3 nō oīne sit pena pctī ꝛ opi. circa h̄ diūsoꝝ. ꝛ q' h⁹ pctis sit an nexa pena. ꝛ qualiter aliq̄ pctā libe: aliqua necario eueniunt.
Qualr ds̄ ē auctor mali ꝛ c⁹. ꝛ opi. diuersoꝝ circa hoc. M.
De volūtatis creare rectitudie. vl p̄uitate volūtās q̄ quoq3 ītētionis: ꝛ finis diuersitate si nisq3 ꝛ eoꝝ q̄ sūt ad ip3 volūtōis idēptitate: vl nō.
Qualr volūtas sola dicit mala ꝛ pctū ꝛ act⁹ ipi⁹. ꝛ an eād q̄ bonum elicit' ꝛ malū respuit quo ad actū
De bōitate ꝛ malitia actuū vn̄ ozitur. ꝛ an dei act⁹ īdifns. vel an oīs act⁹ sit rectificabilis. ꝛ q' pia itentio non excusat peccatū.

Cūq3 intentio rč.

Dist.41ª ℭ Sine facta fide quidam dicunt fore praua
Quis τ cui⁹ act⁹ sit pctm. τ q̄ oē vold' tarīū τ liber Quidam vo bonum variant:actus quoq3 triplant
Prima voluntatis dic q̄ sit culpa vel omnis.

Cum autem voluntas rč.

Dist.42ª ℭ Et velle malum cum facto sit scelus vnum
Sed magna esse dicunt aliqui:reliqui duo ponunt
Quin doleas actu:scelus id remanet τ reatu
Peccati varios scriptura modos tibi ponit
Sunt etiam vitia septem capitalia dicta.
Sed de principio certant timor atq3 cupido.

Dist.43ª De pctō i s.s. quo ad ei⁹ q̄ ditate ḡuitatem τ approbatione. Est preterea quoddam rč.
ℭ Tibi peccatum describit flamen in almum.

Post predicta rč.

ℭ Omnis dicas fit ab omnipotente potestas
Dis.44ª Tam bona q̄ praua pbat hoc quoq3 noue tibi dictio.
Nemo potestati resistat:nisi praua volenti.

ℭ Explicit secundus liber sententiarum.

ℭ Incipit tertius liber sententiarum.

ℭ Cum venit igitur plenitudo tpis rč.

Dist.pª

On pr̄ aut flatus s3 filius est bō factus.
Nam per que3 fecit deus oia:iure refecit.
A nullo pater est:s3 filius a patre quare
Ens a se mittit:sed mittit ens aliunde.
Si foret alter bō:tunc filius esset vterq3.
Quit tñ τ quit fieri caro pneuma pr̄q3
Cūcta simul faciūt tres:s3 vbu3 caro solū
a.l. haud Fit:tamen hanc dubites:hoc opus esse trium.

Et quia in homine rč.

Dist.2ª ℭ Simul τ totam naturam:sumere nostram
Uerbum decreuit:homo suscipitur simul τ fit.

Dist.3ª Queritur etiam de carne verbi rč.

De qualitate nāe assūpte q̄ ho.s.fuēit caro xp̄i i vgie τ in abstad q̄ ad deciatione τ de fortione ipsi⁹ in vtero vgis.
ℭ Sicut caro virginis est obnoxia culpe
Sic q̄ sic ante conceptum sit caro verbi.
Sed mater tota mundatur pneumate per qd̄
Fomes abyt.recepit tunc vim virgo generandi.
Et caro concipitur simul τ verbo sociatur.
Adam peccante peccant omnes sine christo.
Sic abraam dante decimas decimatur in illo
Leui:non christus sine concubitu generatus
Concipitur plenum corpus verbi:tamen ipsum
Crescens fit maius sex quadraginta diebus.

Cum vo incarnatio verbi rč.

Dist.4ª ℭ Magis in scriptis datur incarnatio verbi
Sancto spiritui:qd̄ vim designat amoris.

De act⁹ interioris τ exterioris distātate τ idētitate. τ qd fmanet in pctōre p⁹ actū oēm precēdi. τ de mltiplici diuisione pcti.

De potentia peccandi sit a deo. τ cui pcti obtēpe rādū resistēdūq3 sit. Et diui. moid obtēga.fr̄ dc.

De xbi ōi i carnatiōe q̄ditatis τ possibilitate tp̄i⁹ specialiter cuiusli psōe. p grauitate qq3 respcū filij τ trinitatis actiōe idiuisibili vnitē do solius tñ xbi imiatōe Q. totā nām τ ptes ei⁹ sit duratōe xbō assūpsit: non excludendo ordinē nāe.

Q̄ s ō.s.s. nasci dī xp̄o.nō tñ vt marie

ei⁹ fili⁹ nūcu/ pat: imo op⁹ ē con⁹ trinitati. ⁊ ꝗrescēs po ti⁹ ex millē ꝙ nat⁹ dī. Ro. j. ⁊ gal. 4.

Nascitur ex matre christus de pneumate sacro
Illa tamen mater: non ille pater: sed in illo
Gratia designatur: ꝙ homo verbo sociatur
Paulus fert factum monstrans sine semine natum. b

Preterea inquiri oportet ⁊c̄.

Dist. 5ª ¶ Non persona personam suscipit: immo b
Naturam persona: nec hoc conuertere debes
In se naturam nature filius vnit
Hinc incarnatam naturam: dicere vere
Diuinam poteris: sed non ꝙ sit caro facta. c

Ex premissis autem ⁊c̄.

Dist. 6ª ¶ Species habitus tres ponit: ⁊ hic tibi sensus.

hic rephēdit magr̄ coiter.

Secundum primam vo ⁊c̄.

Dist. 7ª ¶ Quomodo dicatur deus ens ꝙ factus homo sit. d

Post predicta inquiri debet ⁊c̄.

Dist. 8ª ¶ Nego naturam diuinam virgine natam
Non incarnatam: nec christum bis nego natum. e

Preterea inuestigari oportet ⁊c̄.

Dist. 9ª ¶ Caro cum verbo cultu veneranda sit vno.

Latria adoranda est caro xpi.

Solet etiam queri ⁊c̄.

¶ Christus adoptiuus nō modo filius extat g
Dist. 10ª Est ꝙ prescitum: primo distingue secundum.

Solet etiam ⁊c̄.

Dist. 11ª ¶ Non simpliciter christum dic esse creatum.

Qualr creatura dicēd⁹ est cē xpo.

Post predicta queritur ⁊c̄.

¶ Si naturam videas tunc hic homo cepit i
Dist. 12ª Sed si personam semper fuit: hic aliunde
Assumi potuit vt stirpis non foret ade
Mens verbo vnita non quit peccatum: tamen si
Esset non iuncta verbo delinquere posset.

Preterea sciendum est ⁊c̄.

Dist. 13ª ¶ Puer in membris profecit tibi sed nihil in se. k

Hic queritur ⁊c̄.

Dist. 14ª ¶ Christi mens scit que scit deus: omnia non quit. l

Illud quoqꝫ ⁊c̄.

Dist. 15ª ¶ Christus sponte defectus suscipit: ⁊ si
Non omnes: sed eos qui nobis expediebant
Sed modus ⁊ causa patiendi dissimilatur.

De passibilitate ⁊ aliis defectib⁹ voluntarie p nob a xpo assūpt.

Hic oritur questio ⁊c̄.

¶ Sumit sponte sicut hanc tolerare necesse n
Dist. 16ª Quatuor e statibus aliquid sumit sibi christus.

Post predicta considerari ⁊c̄.

Dist. 17ª ¶ Fuit in christo diuinum velle duplexqꝫ
Humanum: quorum petit vnum non sibi dandum o

b Nec psona psonā: nec nā nāz. sꝫ psona nāz assūpsit.

c Nā qꝫ dina ē ñ icarnata non tñ caro fcā pcedit.

d Qualr dicat deū fcm̄ esse hoīem ⁊ cꝫ. disputat copiose fm opi. varias i ꝗo duab⁹ dī.

e De duplici natiuitate xpi ⁊ qlr natura dina dr icarnata vl nata.

g De psonalitate adoptiōe et pdestinatione xpi.

i De ichoatione eēndi ⁊ ipeccabilitate xpi. ⁊ qliter aliūde ꝙ de stirpe ade hō ille potuit assumi ēt i sexu mliebri.

k De gratia ⁊ sapia xpi ⁊ i cremēto i eis.

l De oi scia ⁊ oi pōa xpi varie coicat.

n Necessitates moriendi et alios defect⁹ pcm̄ nō icludētes. ⁊ sic ꝗ quadruplici hoīs statu aliqd volūtarie assumpsit christus.

o De triplici volūtate xpi ⁊ ei⁹ petitiōe pro passiōis amotione.

Et quis nolit: hoc tamen propter membra fit.

De merito christi &c.

Dist. 18^a ¶ Membris meruit moriens etiam sibi quedam
In se profecit numero nisi imeritorum.
Non bona plus anima post mortem seu bona sanctit
Simpliciter: sed in hoc quod non tolerata
Dat natura deo nomen: sed gratia christo.
Idque datum tropice post mortem dicitur esse.
Sumere naturam potuit sibi glorificatam.
Ens homo passibilis meritis sine sistere nequit.
Sed sine morte tamen: que mors referat mihi regnum.

De meri^to^ xpi sibi et nobis quo ad consecutionem boni: et qualiter de^9^ et do^m^ dignitas et gloriam meritis adipisci

Nunc igitur queramus &c.

Dist. 19^a ¶ Mors diligere faciens me vincula culpe
Soluit et exinde iustus: siue liber ab hoste
Nihil debens moritur: vt debitor eripiatur
Delerio culpe penam sic delet vtramque
In cruce qui mortem pro nobis ille redemptor
Est proprie: redemit quia naturam perunitam.
Sed solum mediat vt homo: pacemque reformat.

De eodem merito quo ad nostri mali amotionem: culpe scilicet pene: et triplici hominis iustificatione: et qualiter proprie redemptor et mediatorem xpo

Si vero queritur &c.

Dist. 20^a ¶ Saluare deus aliter nos: qui querat iste
Conuenit modus in quo spes roboratur: et hostem
Uincit iustitia fore quod debet in forma
Filius atque pater et iudas traditionis
Facto conueniunt intentio disgregat ipsos.

De necessitate et congruentia passionis xpi vt pecto redemptionis humane et triplici xpi traditione: et quomodo bonum non tamen bonum iudei operati sunt.

Post predicta considerandum est &c.

Dist. 21^a ¶ Hominem morti deitas exponit in hoc: quod
Exterius linquit: intus tamen vnio durat.
Dicitur ergo mori christus: quia spiritus eius
Solutur a carne: deitas tamen est in vtroque.
Sic moritur carne: sed non moritur deus in se.

Hic communiter reprehendit magister.

De passione xpi termino scilicet ipsius morte: et qualiter deitas separata sit et non et communicatione idiomatum.

Hic queritur vtrum &c.

Dist. 22^a ¶ Deus in morte quia carnem non animamque a.l.nec
Ponit: homo vere remanet: quia non recedit
Spiritus a carne: perhibetur mortuus esse.
Hic quod in inferno sit christus homo: quia iuncta
Est anime deitas: et idem de corpore dicas.
Omnis non totum: totus tamen vndique christus.
Undique quod sit homo dic si persona notetur.
Sed si naturas distinguis: id inficiet.

Hic communiter non tenent magistri.

De pertinentibus ad xpi mortem: et quod an in triduo fuit homo: et de dicta harum locutionum totum et totus xpo.

Cum vero supra prehabitum sit &c.

Dist. 23^a ¶ Uirtus qua creduntur non visa fides est.
Dicitur esse fides parte qua creditur: et quod

Fides quid et quotiens sumitur et actus et de quo sit et cognitione ipsius et vt obiectum et ppa

Non xpo vel xpm credendo:sed in xpm
Est fidei virtus formata manens:aliter non
Una fides genere numero non dicitur esse
Credis non visa:scis visa:vides tamen in te
Esse fidem:si sit intellectum:tamen hoc fit
Credere sperare precedit:sicut amare.
Sed fidei virtus:nec spe prior est:nec amore
Est ab amore fides:q non convertere debes.

ti one eius ad spem et charitatem.

Que pphe dicunt fide credi:et qualr cognita creduntur et cõ:et nõ.

Hic queritur si tm̃ etc.

Dist.24ª ¶ Quandoq fide non vis credere:vise
Res faciunt homines oculis se credere dicunt.
Hinc petrus deum esse credit quem scit fore passum
Non proprie credis extra conspecta:sed intus
Quedam non credis:si non intelligis:idq
Convertes:varia cum tempore cognitione.

De qualitate fidei q ad credentes iteñsiua et extēsiua: et cõparatiõe ẽrrantiũ theologicorũ in via et patria.

Predictis adijciendum est etc.

Dist.25ª ¶ Precedentes adventum:sive sequentes
In christum credunt vel distincte vel operte.
His duo de christo sufficit credere quondam
In christum credis cornelii:sed quia nescis
Utrum sit natus:docet hoc in flumine petrus.
Actu sunt paria labor:atq fides:amor:et spes:
Sed quia durat amor perhibetur ob hoc fore maior.

Spes qd et qb9 et qualr non xpo nec scis in pñta lz pñb9 i limbo infuit.

Est autem spes etc.

Dist.26ª ¶ Uirtus est spes:qua spiritualia speras.
Spes partim fidei similis:tamen amplior illa.
Crede fidem cum spe:virtutes non habuisse
Christum:nam sciuit ens rectus,vt modo sancti
Limbo fidem mittis:virtutem patribus ac spem.

De charitate diffinitiue et pceptis ipius:et diligendis ipa:et mõ dilectionis:et vnitate ei9: et q̃re pceptũ in via cũ pfecte et vplurimũ ñ pt impleri i ea.

Cum autem christus etc.

Dist.27ª ¶ Tradens q christus amet:diffinit amorem.
Preceptum duplicat deus et frater:nec amorem
Unus amor:sed amata duo:sicut duo dona
Quando iubet amor:modus insinuatur amoris
Mandatum q docet hominem quo currere debet.

De nũo diligendorũ ex charitate: et qualr prim9 ẽ diligẽd9: et q angeli venũt noie pximi itelligẽdi:et quõnẽ prim9 accipit.

Hic potest queri etc.

Dist.28ª ¶ Est frater totus:tibi tu quoq totus amandus
Es:sed non de te fit mandatum speciale
Angelus obsequio tibi proximus et amandus
Obsequium:cognatio:speciq dat esse propinquum.

De ordie charitatis:et quatuor gradib9

Post predicta etc.

Dist.29ª ¶ Gradibus cuncta bis binis ponit amanda.
Hic gradus operis non tm̃ sunt:sed amoris

ei⁹ : ꝛ parēm maloꝝ: bonoꝛūq; cōne/ oꝝ dilectiōe. Non de prauoꝛum diffinit amoꝛe parentum.
Incipit ꝛ crescit post hoc perfectus amoꝛ fit.

Hic solet queri ꝛc̄.

Dist.30° ℂ Dic ꝙ melioꝛ in amicum motus amoꝛis
Fit:qui magis est intensus ꝙ̄ sit in hostem.

Illud quoqꝫ ꝛc̄.

Dist.31° ℂ Dic ꝙ amoꝛ habitus perdi queat: ꝛ ꝙ
Electos solos sicut se chꝛistus amauit.

Premissis adijciendum ꝛc̄.

Dist.32° ℂ Diuinus amoꝛ effectum dicit ꝛ esse
Sed tamen effectus solus recipit minus ꝛ plus:
Esse stat:effectum dominus pro tempoꝛe mutat
Simpliciter dominus:electos semper amauit.
Odiuit reprobos:nisi quantum sunt opus eius.

Hic reprehē ditur magr̄ Post predicta ꝛc̄.

Dist.33° ℂ Quadripharia virtus a cardine dicta
Permanet in patria:tamen vsus alterat illa.

Nunc de septem donis ꝛc̄.

Dist.34° ℂ Sunt in patria:sunt virtutes data septem.
Sed patrie moꝛe reuereris chꝛiste timoꝛe
Seruilis timoꝛ inducit:sed cedit amoꝛ.
Est in surgente timoꝛ initialis amoꝛis. a.l.amoꝛe
Sed perfectus amoꝛ fugat hunc:retinet sibi castum.
Est timoꝛ humanus:timuit quoqꝫ vulnera chꝛistus.

Post premissa ꝛc̄.

Dist.35° ℂ Dicas sapere factoꝛem noscere fruiqꝫ
Scire bonum facere:sed nosse deumqꝫ superosqꝫ
Et intellectus anime quoqꝫ noscere motus.

Solet etiam queri ꝛc̄.

Dist.36° ℂ Ubi virtutes sunt omnes atqꝫ pares sunt
Actu dissimili:sed non hoc de vitijs dic.

Sed iam distributio ꝛc̄.

Dist.37° ℂ De eadem ponit ac idola nil foꝛe dicit
Non reus est furti iussus spoliatoꝛ egypti.

Sciendum est tamen ꝛc̄.

Dist.38° ℂ Iacob excusat post ꝙ̄ mendacia tractat.

Nunc de periurio ꝛc̄.

Dist.39° ℂ Manet in fine tractans periuria late.

Sancta synodus: vel sextū precepti ꝛc̄.

Dis.40°. ℂ Duo iussa locat non vxoꝛem capere vel rem
Uelle:quibus prohibet alijs opus atqꝫ manum
Inhibet antiqua;solum moꝛalia deme

De dilectiōe amici ꝛ inimici ꝯparati ue: ꝛ necessitate vtriusqꝫ.
De duratiōe charitatis in via ꝛ pr̄ia: ꝛ qualē oꝛdinē charitatis habuit ī via xp̄s
De dilectiōe dei ꝛ oꝛdine ꝛ atqꝫ gradib⁹ eius respectu creaturaꝝ in gn̄ali ꝛ spāli.
De q̄tuoꝛ v̄tu tib⁹ cardinalib⁹ i via ꝛ patria: ꝛ qualr̄ xp̄s hūit eas
De septē donis sp. sā. ꝛ eoꝝ cōnexiōe ad virtutes: ꝛ identitate: ꝛ spālr̄ de tioꝛe q̄druplici ꝛ eoꝝ ꝑmanentia: ꝛ i xp̄o inherentia.

De donis sapie scie ꝛ intellect⁹ ꝯparatiue.
De ꝯnexiōe diuerꝭ donoꝝ: ꝛ ꝑceptoꝝ eq̄litate ꝛ inequalitate q̄qꝫ eoꝝ.
De decē ꝑceptis decalogi ꝛ specialr̄ de furto.
De mēdacio ꝛ spēb⁹ ei⁹.
De piurio ꝛ iuramento ꝛ spēb⁹ eoꝝ notāter ī textu.
De. 6. ꝛ. 7. ꝑceptis 2ᵉ tabule ꝛ ꝯpatione legis veteris ꝛ noue: ꝛ differētijs earū

Mandū igit̄ ꝛ aiūꝫ cōperme. M. nec occidēte līaꝫ ſꝫ viuificāte· ſpm̄ imitare paupis pro te chriſti.

Que probibent animum lex vt noua diſtat ab iſta.
Sacramentis promiſſis iuſſiſqꝫ quibuſdam.
Littera mortificans lex vrit dat neqꝫ numen.
Explicit tertius liber ſententiarum.
Incipit quartus liber ſententiarum.

Samaritanus enim ꝛc̄.

Diſt p̄ª

De sacro in gn̄ali diffinitiōe ꝛ cā iſtōnis eiꝰ: ꝛ multiplici ſigni acceptione. ꝛ ſacrōꝝ veteris ac noue legis dīa. ꝛ ſpālr̄ de circūciſione ꝛ ipſiꝰ iſtōne et baptiſmi p̄eminentia: ꝛ ex qbꝰ integrant.

Acramentum diffinit ſigna bipartit.
Sacra docēt exercent: atqꝫ timorem
Pellunt in verbis: ꝛ rebus perficiuntur.
Dant noua qđ vetera ſpondent: tamen id qđ apud nos
Nūc baptiſmus agit: tūc circūciſio fecit.
Ante vo fides ſaluauit ſacrificantes
Cur circuncidit: cur baptizat quoqꝫ dicit.

Reprehendit magr̄ in hac diſ. i quatuor articulis.

Jam autem ad ſacramenta ꝛc̄.

Diſt. 2ª

Reprehēdit magr̄ in hac di. in duobus articulis.

De sacris noue legis. 7. ꝛ q̄re iſtituta: ꝛ qđ ꝯferūt: ꝛ de baptiſmo Joan ꝛ dīa eius a baptiſmo chriſti.

Precurſor aqua ſignans baptiſma futurum
Criſti baptizat non per ſe crimina mundans.
Quo baptizatis ignaris pneumatis almi.
Uerum baptiſma confertur nomine chriſti.

Poſt hoc videndum eſt ꝛc̄.

Diſt. 3ª

De sacro baptiſmi diffinitiōe: ꝛ quo ad mām ꝛ formā ꝛ cā iſtōnis: ꝛ modo atqꝫ chriſti baptiſmo. ꝛ qđ ſit ſignuꝫ qđ ue res. M.

Fit baptiſma cum verbo iungitur vnda.
Idqꝫ voco verbum qđ tibi tunc intoco trinum.
Non eſt baptiſma niſi ſana per omnia forma.
Attamen in chriſto tres dicas nomine ſolo.
Supplet verba fides: tutum tamen vt refoues tres.
Chriſtus baptiſmum ſtatuit cum ſumeret ipſum.
Sic in aqua ſolum fit: vt excuſatio nulla fiat.
Eccleſie morem ſerues mergens ſemel vel ter.
Lotio baptiſmi ſignum mentis nouitas res.

Hic dicendum eſt ꝛc̄.

Diſt. 4ª

De ſuſcipientibus baptiſmū ſub triplici dīa. ꝛ de baptiſmo ſanguinis: ꝛ pueris baptizatis atqꝫ fictis. et de dīa puulorꝫ ꝛ adultorū in h̄ ſacro purgatoꝝ.

Sacramentum cum re paruis ꝛ adultis
Contritis datur: ac fictis ſine re tamen omnes
Induimur chriſto: qui baptizamur in ipſo.
Uel baptizati tū vel ſanctificati.
Rem cum contrito tunc martyr habet ſine ſigno.
Cum baptizari non ſpernit ſed prohibetur.
Purus amans aliquis ad baptiſmum venit: illi
Unicus augetur dolor exterior remouetur.
Poſſibilis tamen eſt vt eat quo paſſio non eſt.
Baptizatur iuſtus ſignumqꝫ preit res
Sed ſi conuertitur: in ficto res reperitur.
Munus virtutum pueris baptiſma dat vſum.
Differtur qui ſequitur niſi culpis prepediatur.
Ac in baptiſmo ſimul ambo dantur adulto.

Post hoc sciendum est &c.

Dist. 5^a ¶ Vim baptismi non mutat vita ministri.
Nulli dat christus vt sit baptismus in eius
Nomine: ne seruus in seruo constituat spem.
Nec dedit immo dare potuit con sanctificare.

Nunc quibus liceat &c.

Dist. 6^a ¶ Nisi mors instet nullus nisi presbyter det.
Baptismus saneque datus non est reiterandus
Nemo nisi natus quit per baptisma renasci.
Corrumpens verba si non intentio praua
Vere baptizat: patriam si pro patre dicat.
Baptismusque datur: cui non datus esse putatur.
Quem ludendo datum: penitus fore iudico cassum.
Cum penthecosten baptiza vespere pasche
Vir baptizandus: se credere profiteatur.
Paruus seu mutus alio spondente ligatur.
Hinc exorcismus hostem fugat & cathecismus
Instruit articulos: post baptismus lauat ipsos.

Nunc de sacro confirmationis &c.

Dist. 7^a ¶ Per pontificem signantem crismate frontem
Confirmatio fit: in aqua mihi gratia crescit.
Ieiunet dans & sumens: & non iteretur.

Post sacramentum baptismi & confirmationis &c.

Dist. 8^a ¶ Mare, baptisma fuit: eucharistia manna:
Quam bene designat quod melchisedech abrae dat.
Cena fit ac agno datur eucharistia sumpto.
Monstrans quod christo cessent legalia passo.
Sed nisi ieiunus modo debet sumere nullus.
Et tunc christus ibi dat formam conficiendi.
Et signum tibi panis: res sola fideles.
Corpus res primi signum sunt ambo secundi.

Et sicut due sunt res &c.

Dist. 9^a ¶ Corpus vere comedunt iustique malique
Spiritualiter hi: sacramentaliter illi.

Sunt item alij &c.

Dist. 10^a ¶ Cruor ex vino: de pane fit caroque verbo:
Sed totus vere iesus est specie sub vtraque.

Si autem queritur &c.

Dist. 11^a ¶ Varie dicit conuersio qualis ibi sit
Vt lucrosa fides sit vt insultus quoque vites.
Horroremque iesum sub velo sumis in esum
Sub gemina specie: sumis monstrando quod ipse

De pterĕtib^9 baptismum & pdte varia & vnisoni coz. Repbendit magr in hac dist. 5^a.
Quib^9 licet baptizare: & qñ tpe: & qñ ite/rari pt & nõ: & ð nõdũ natis ñ baptizãdis. & qñ verboz corruptio ipe/dit vl nõ xua/tē ei^9. & de ba/ptizato p lu/dũ: & dña a/dultoz & puu/loz i credẽ/do & de xbis pĕtinoz: & ex/orcismo & ca/thecismo.
De ɔfirmatiõe & ei^9 m nistro sola mõqz re/ḋntoz: & inite/rabilitate & ad bapt smũ cõpatiõne.
De eucha^a & ei^9 figuris ac institutiõe: & sola ac mõ sũ/mẽdi. & q^9 ibi sit signũ du/plici rei & ez. & signũ vni^9 & idem res al/terius.
De vsu sacri dicti triplici.
De veritate existẽte corpis xpi in altari & sub vtraqz spẽ: & usr san/guis lz diuer/simode.
De ɔuersiõe seu fieri h^9 sa/cri s3 varias opi. & q̃re sub al. & a spẽ sumit xps & sb gemi/na. & cur aq̃ vi/no admiscet.

Te saluet totum sicut corpus habens animatum.
Plebem signat aqua vino semper socianda.

Si vero queritur &c.

Dist.12ª ¶ Sine subiecto remanent ibi forma saporqꝫ.
Formaqꝫ panis ibi partitur non caro christi
Tres partes: viuiqꝫ: sepulti: glorificati:
Hic sacrificium quod in altari fit idipsum.
Clam fit quotidie semel oblatum manifeste.
Augens virtutes culpas delens veniales.

De accidentibus separatis: de diuisione hostie: et partibus eius: et de quotidiano sacrificio: et summatione huius sacramenti effectus.

Solet etiam queri &c.

Dist.13ª ¶ Quit conficere prauus: nisi prepediant se
Hec duo subscripta: que sunt heresis anathema
Sunt tria si sacras: intentio: forma: potestas.

Hic reprehenditur magister in duobus articulis

Quis possit conficere hoc sacramentum: et quomodo: et que requiruntur in conficiente.

Post hoc de penitentia agendum est &c.

Dist.14ª ¶ Si peniteas perficere crimina vites.
Tempore cum vitio non est verus dolor vno.
Sed te peccante rursus reus es velut ante.
Ergo dole rursus: dolor vt tibi prosit primus.
Quit nisi solennem peccans reiterare dolorem.

De penitentie diffinitione et reiteratione ipsius: et nomine mortificans atqꝫ mortuis operibus.

Et sicut predictis auctoritatibus &c.

Dist.15ª ¶ Retinens aliquam culpam non diluit vnam
Ast operando: bene penam sibi minuit ipse.

De integritate penitentie et restitutione et quibus eleemosynis et flagellis.

In perfectione autem penitentie &c.

Dist.16ª ¶ Culpam luere debet: cor lingua manusqꝫ.
Nemo dolet vere: causas fugiat nisi culpe:
Aut hic totum culpe post baptismum fit et ante:
Et fit quotidie contra vitium veniale.

De partibus penitentie integralibus et similis: et vero dolore.

Hic oritur questio multiplex &c.

Dist.17ª ¶ Si peccata vis non potes ore fateri.
Perfectam veniam quis corde dolendo mereri.
Siquis primo deo fatearis: et inde ministro
Cauto si careas ipsi socio mala pandas.

De necessitate confessionis et non in casu: et an laico sit confitendum.

Hic queri solet &c.

Dist.18ª ¶ Si scis et quis dignos solue: ligaqꝫ
Indignos: claue sic vteris vtraqꝫ.
Quos soluit deus his culpam penamqꝫ remittit:
Sed quos non ligat hoc aliter facit ista sacerdos:
Quem ligat et soluit: quia tales hic fore monstrat.
Vel ligat et soluit vtens anathemate si sit
Pro meritis: alias nullum ligat ista potestas.
Tamen fons vite maculas anime lauat ex se.

De potestate ministrorum et clauium duplicium quomodo alter ligat et soluit deus et sacerdos. et de excommunicatione et pena: et causis ipsius.

Post quam ostensum est &c.

Dist.19ª ¶ Claues domini donantur quando sacerdos fit.
Tamen heu plures sunt prima claue carentes
Sed reliqua nulli:digne soli tamen illi
Clauibus vtuntur:qui petri facta sequuntur.

Qñ τ qb⁹ claues donent. Hic repbēn/dit cōm magr

Sciendum est etiam τc.

Dist.20ª ¶ Qui sero dolet φ non sua debita complet.
Igne quidem saluus fit quin satagat dolor intus.
Ergo φ satagat non dic nisi quando resurgat.
Si moriatur ei succurrant dando propinqui.
Presbyter ecclesie contritos consiliare.
Iussu pontificis valet τ sacrare puellas.

De pnia i extremis dubia τ ꝑ tāte simplicis sacerdotis sup epo reseruatis.

Solet etiam queri τc.

Dist.21ª ¶ Post hanc vitam dominus venialia quedam
Laxat:que more feni consumit in igne.
Pro leuibus culpis confessio fit generalis.
Et pro mortiferis que sunt incognita nobis
Deponi meruit qui confessum sibi prodit.
Pastorem proprium nullus linquit nisi cecum.

Hic repbēdit magister.

Post hāc vitam aliq̄ pctā dimitti: τ de ꝯfessiōe gnalī τ sigillo cōfessiōis: τ qñ ꝓpus sacerdos ē dimittendus.

Cūq3 multis auctoritatibus τc.

Dist.22ª ¶ Patres varie tradunt peccata redire
Est sacramentum dolor extra:res dolor intra.
Sed signum tm̄ primus:sed vtrūq3 secundus.
Et sic res tm̄ dimissio fit vitiorum.

De reditu pctōꝝ in recidiuātē: τ φ i hō sacro vt in eucharistia sit tria ex pte rei τ signi.

Preter premissa τc.

Dist.23ª ¶ Egros vngit oleo qd dextra sacrauit
Presulis:hoc releuat corpus culpasq3 relaxat.
Cuius contemptus damnabilis est reputandus
Intus res:signum foris:vngi quit replicari.

De extrema vnctiōe diffinitiue: τ cū istōnis ipsi⁹: τ q̄li ñ dz emitti τ possit iterari. τ q̄d ibi signū τ res.

Nunc ad considerationem τc.

Dist.24ª ¶ Gradibus septem clerum satis ordinat omnem.
Sed tm̄ sacri duo sunt a canone dicti.
Est ordo quedam promotio spiritualis
Officij nomen presul:non ordinis extat.

De sacro ordis diffinitie τ nūē ordinū atq3 officijs eoꝝ. τ q̄ sacri τ q̄ non. τ φ epat⁹ non est nomē ordis sed officij.

Solet queri si heretici τc.

Dist.25ª ¶ Qui damnati sunt ex heresi manifesta
Hos dicunt aliqui:non posse sacrare:secundi
Sacramenta fore dicunt τ non iteranda:
Ecclesie more que tales dant.tamen ipsa
Et male sumenti mala fiunt τ mala danti.
Si modo depositus non quit sacrare:sed ante
Est ordo cassus a simone sponte receptus.

a.l. q vel si tales.

Hic cōiter reprehēdit magister.

De ꝯferētib⁹ τ suscipiētib⁹ ordinē: τ si ali de hereticis τ simoniacis dispensatic notantur.

Cum alia sacramenta τc.

Dist.26. ¶ Coniugari:sed in officium fuit ante
Culpam preceptum:sed post conceditur ipsum.
Per se coniugium bona res est z bona signat.

Post hec aduertendum est zc.

Dist.27. ¶ Non dum viuit separentur vir mulierq3
Nec claustrum poscant nisi consensum det vterq3.
Coniugium faciens est acceptatio presens:
Promissaq3 fide statim coniunx fit vterq3.
Et si post factum nunq̃ veniatur ad actum:
Hic respon- dit magister. Est proprie sponsus:tñ spondendo futurus.
Si presens spondes sponsus:coniunx quoq3 mox es.
Sponsam defuncti capiens:quit pres byter esse.

De facto ma trimonij i sce z ipsi⁹ istōne añ lapsum: z causa ipi⁹: z qd hĝn.
De eodẽ sa- cramēto diffi nitiue: z eius cā efficiētē: d̄ ia spōsaliū. z ñ sepabilita- te ꝯiugū z bi gamia.

Hic queri debet zc.

Dist.28. ¶ Si cum prima iurasti verba futura.
Et capias aliam teneas:de fraude dolendo
Consensus qui fit clam coniugium facit:z dic
Consensum fieri de coniugio speciali.

Quis sit ꝯsen sus mrionial z qd respiciat z qr ꝯ ẽt clan destine.

Oportet autem consensum zc.

Dist.29. ¶ Renuens nubis semper pro posse reclamans.
Non est coniugium quia non consentis in ipsum.

Coactionem cadētē saltē in vir͂ ꝯstātē m̄rimoniū ī- pedire.

Nec solum coactio zc.

Dist.30. ¶ Fortunatamue bonam credens fore nubis.
Oppositum sentis nec coniugium reuocabis.
Si de persona vel conditione fit error
Non est coniugium:noscito te liberum.
Uirgo ioseph vere nupsit:sed vterq3 manere
Uirgo proposuit:qd̄ vtriq3 deus patefecit.
Proles gignenda vel luxurie medicina.
Coniugij cause medicinales sunt z honeste.
Cause vo male sunt:diuitie speciesq3.

De ipedimē to erroris: z q̄ error ipe- diat mrioniū z q̄ nō. z de mrionio ma- rie z ioseph: z de fine seu bo no principali ei⁹: z min⁹ p̄n cipali: z q̄re nupsit ẽgo.

Post hoc de bonis zc.

Dist.31. ¶ Bona coniugij tria pono:fidem sobolemq3:
Et sacramentum:duo possunt prima deesse.
Qui fornicando vel consensu separantur.
Corpore diuidendo sacramento sociantur.
Qui steriles fiunt per se sine coniugio sunt.
Qui partum perimit animatum:dic homicidam:
Si pro prole cois tñ:vel debita reddis:
Non peccas:peccas coeundo libidine victus:
Qd̄ grauius per se fit:coniugio veniale.
Est tamen in coitu mala delectatio semper.
Idq3 malum pene non culpe dicimus esse.

De trib⁹ bōis mrionij: z cō dōnib⁹ eoꝝ: z de p̄curātib⁹ venēa sterili- tat z abortū. z q̄r excusat coit⁹a pctō: z q̄ñ sic z nō.

Sciendum est etiam quia ꝛc.

Dist.32ª ¶ Uir mulierqꝫ pares sunt iuris redditione.
Retinet neuter si contradixerit alter.
Poscere si non vis: ius tunc reddendo mereris:
Temporibus certis sunt talia dissimulanda.
Quis non nubet cum non bene copula fiet.

De reddẽdo debito: ꝛ qñ ꝛ qñ licet: ꝛ tꝑib⁹ licitis ꝛ illicitꝭ nubendi.

Queritur de antiquis patribus ꝛc.

Dist.33ª ¶ Plures vxores habuere patres sine culpa.
Utentes ipsis causa tantũmodo prolis.
Sunt iccirco pares abraam vt virgo ioannes.
Sed lex quando datur variatur consuetudo.
Integritas mentis carnis preit integritatem.

De mrionio antiquoꝝ pꝛim ꝛ repudio ꝛ bigamia: ꝛ v'gitate atqꝫ ꝯtinẽtia mrioniali adinicẽ compatꝭ mõ ꝛ antiquus.

Nunc superest attendere ꝛc.

Dist.34ª ¶ Mulier vincens de frigiditate maritum
Rumpit coniugium: reliquum licite sibi sumens.
At incantati poterunt alijs sociari.
Hic repbendit cõit magr Amens contrahere non quit: si vo facit stat.
Uxoris proprie violetur si soror ante
Tu nunq̃ nubes: nec vnq̃ debita reddes.
Ipsa potest alij: te defuncto sociari.
Membrorum macula connubia soluere nequit.

De mrionio q̃ ad ei⁹ mãm .i. de ꝯhẽtib⁹ q̃ sũt i triplici dĩa: ꝛ spãlit ꝺ fridis ꝛ maleficiatis ꝛ amẽtib⁹ ꝛ cogñscẽtib⁹ vxoris sororem: ꝛ de corpe vitiatꝭ.

Hoc etiam notandum ꝛc.

Dist.35ª ¶ Uir ire potest a coniuge: sic ꝛ econtra
Uno peccante: sed non si peccet vterqꝫ
Discedens rite redeat vel contineat se
Dimissam recipere si peniteat caueatqꝫ:
Peccat qui retinet ꝛ qui recipit: nisi cesset
Nubere mecha nequit mecho: si coniuge viuo
Uouerit: aut mortem promouerit ipsa marito
Si neutrum fecit: si penituit bene nubit.

De sepatiõe thori propter adulterium. ꝛ de eo q̃ ducit i mrimoniũ quã pri⁹ polluit per adulterium.

Nunc de conditione videamus ꝛc.

Dist.36ª ¶ Te conditio fallit si vis reuocato
Unius ancilla si seruo nubat alius
Stabit coniugium cum seruitio dominorum.
Si post contractum per te sis seruus: ob hanc rem
Nec seruam facere: nec linquere quis mulierem
Certum tempus habent sponsalia coningiumqꝫ.
Qð nisi seruetur reuocari possit vtrũqꝫ.

De ipedimẽtis seruitutis ꝛ etatis: ꝛ qñ s'uit⁹ ipedit ꝛ nõ. ꝛ q̃ etas i spõsalibus ꝛ mrimonio reqritur.

Sunt igitur quidam ordines ꝛc.

Dist.37ª ¶ Non quit nubere sacer ordo nec stare si fit
Uxorem reliquam non ducet qui necat vnam.

De ipedimẽtis sacri ordinis: ꝛ vxoricidij respectu coniugij.

Nunc de votis inspiciamus rc.

Dist. 38ª ¶ Uotum proprie domino fit sponte bonicꝫ
Qui priuate promittit se cohibere
Sinitur hic nubere: sed non spondens manifeste.
Hic respōdēt dicit cōit magr — Defunctum mulier dum putat esse virum
Nubit: et ille redit: rediens ad eum rea non fit.

De ipedimēto voti cōtinētie. et ō altero cōiugū i casu legitie alteri cōtrahēte: et ad pristinum iure redeunte.

Post hoc de dispari rc.

Dist. 39ª ¶ Lex antiqua negat et noua nubere: cultu
Dissimiles: quod si nubant soluantur oportet.
Coniunx linquatur si vult quod lege vetatur.
Mentis adulterium grauius quam corporis extat.

De ipedimēto dispis cultus. et de mrionio ifideliū. et ab eo i cōiu licito recessu.

Nunc superest aliquid rc.

Dist. 40ª ¶ Consanguineus vel si fueris mulieris
Affinis nequit: ante gradus tibi nubere septem.
Penam dat rigor hanc: quam dispensatio laxat.
Affines tres gradus permittit nubere quarto.

De ipedimēto cōsanguinitatis et eius gradibus diuisio.

Nunc de affinitate rc.

Dist. 41ª ¶ Sunt affines cognati coniugis omnes.
Disiungantur nubentes ante gradus hos.
Illiciti coitus plures species numerabis.
Atqꝫ rei non sunt alijsqꝫ nubere possunt.

De ipedimēto affinitatis: et pena cōtrahētiū. et gradibus eius: et noibus variis spēz luxurie. M.

De parentalium graduum rc.

Dist. 42ª ¶ Dicit que sit cognatio spiritualis.
Sperans disiungi mulier de fonte leuat
Natum: mulceat grauiter: non dissocietur.
Ducere commatrem vel natam spiritualem
Nemo potest: quod si fiat debet reuocari.
Natus carnalis non nubat spirituali.
Coniunx de fonte puerum non tollat vterqꝫ.
Nullus diffinit quotiens quis nubere possit.

De ipedimēto cognatiōis spūalis. et qd sit: et ō gradibus eius: et ne vicꝫ cōiugū leuent de fōte: nec alteri alterius filiū: et quotiēs sit nubendum.

Postremo de conditione rc.

Dist. 43ª ¶ Nati cuncti defuncti seu morituri.
Uocem dante deo surgent sua facta scientes.
Sancti preterita reuocabunt tunc sine pena
Crimina nunc tecta: tunc prorsus erunt manifesta.
Hic cōiter reprehēdit magister. — An veniente iesu viui nunquam moriantur.
An transmutentur cito post mortem dubitatur.

De resurrectiōis gñal diuisione: et eius cā: et bōz mēoria de suis petīs: et māifestatiōe criminū malorū oibus: bonorū ō tñ bonis: et ō viuis xpo obuiā occurrentibus.

Solent etiam nonnulli rc.

Dist. 44ª ¶ Corpus constat etate resurgere christi.
Tantum corpus erit vt erat: vel debuit esse.
Sed non materia repetit loca quaqꝫ priora:
Nil deforme bonis inerit: lꝫ hoc dubium fit
De prauis: quorum caro non nihilabitur igne

De resurgentiūz cōdōnibus etate. s. et statura: et corporum idētitate decore et dfor

mitate ꝛ crua/ ciatu dmonū ꝛ boīum ab igne corpco cinali:ꝛ d ab ouiuis ferib⁹ ꝛ mōstruosis Resurge.m.

Corporeo demon etiam cruciatur in ipso.
Senti it ꝛ hunc anima per eum sine fine cremanda.
Plena natura surgunt viuentia monstra.

Preterea sciendum est ꝛc.

Dist.45ª ¶ Tunc gaudebunt hi plus:alij quoqꝫ dolebunt.
Prosunt illis suffragia qui meruerunt
Eque iusti si duo sunt plus suffragia prosunt:
Plura cui fiunt citius quia debita soluunt.
Orant pro nobis sancti bona nostra volendo.

De resurgē/ tiū remūera/ tiōe ꝛ punitio ne glia ꝛ pe/ na variat̄ añ refrōnē:ꝛ suf fragijs p dsū ctis varie ꝓfi ciēdib⁹:ꝛ oio ne hiōꝫ p no bis:ꝛ nfas au diēdum.

Sed queritur hic ꝛc.

Dist.46ª ¶ Deus in inferno nullum liberat miserendo.
Sed citra meritum qd punit in hoc miseretur
Pro meritis reddens iustus miserens miserator
Est deus:hec duo non sunt re diuersa sed actu.

De dīna iusti tia ꝛ mīa i pu nitione dānato ꝝ:ꝛ differē tia earum.

Solet etiam queri ꝛc.

Dist.47ª ¶ Sententia si de iudice detur an ipsum
Conscia mens dictet:non hoc determinat vllus.
Non dubium iudex erit omnis cuncta relinquens.
Quatuor ordinibus omnes statuentur:ꝛ vnus
Est perfectorum iudex erit hic aliorum
Spirituum turba:virtute dei mediante
Colliget electos:ꝛ in ignem mittet iniquos.
Summus ꝛ vnus erit tunc prelatus deus:vt sic
Cesset in inferno prelatio:sicut olympo.

De iudicio gñali ꝛ iudi/ cādib⁹:ꝛ ꝓdō nib⁹ ꝛ ordib⁹ iudicādoꝝ:ꝛ misterio an/ gelorꝫ bonoꝝ ꝛ maloꝝ:ꝛ ꝓ/ lationis corū cessatione.

Q̄ in forma humana xp̄s iudicabit et resuscitabit: ꝫ subauctati/ ue:ꝛ de loco iudicij:ꝛ aug mēto claritā/ tis corporum celestium.

Solet etiam queri ꝛc.

Dist.48ª ¶ Tunc cernetur iudex homo glorificatus
Suscitat hic carnem:qua nobis hanc meruit rem.
Post valles iosaphat de solis lumine tractat.

Post resurrectionem vo ꝛc.

Dist.49ª ¶ Tribuit dominus mercedes vt melior plus
Gaudeat:vt peior doleat plus:hi tamen omnes
Semper gaudebunt:illi sine fine dolebunt:
Qui bene vult ꝛ habet qd vult est ille beatus.
Illud ad eternam spectat tantūmodo vitam.
In nūmo tñ sancti gaudendo pares sunt.
Spiritibus noscendo par est homo carne resumpta.

De remūera tiōe bonoꝝ ꝛ maloꝝ eqli ineqli:qꝫ:ꝛ de appetitu bti/ tudinis:ꝛ q̄o bis:ꝛ mō co/ gnitionis ho minū ꝛ ange/ loꝝ in pria.

Nūmo.i. de nario diurno qui est eēntia dīna obiectū ꝛ ipsius viso ꝛ fruitio ibi/ue.

Hic oritur questio ex premissis ꝛc.

Dist.50ª ¶ Damnatorum prauum nil velle meretur.
Scire potest anima damnati viuere caros.
Iudicium tollet damnatis cernere sanctos.
Sed penas horum sancti tunc vt iam cernent.
Ex hoc gaudentes nihil ipsis compatientes.

De dānatoꝝ prauo velle ꝛ vo luntate ꝛ co/ gnitione añ ꝛ p⁹ iudiciū:ꝛ d scōꝝ ñ ꝯpanē tiū cognitiōe penaꝝ coꝝ. A q̄ꝫ pncipatiō ne pūsim⁹ sa maritanus se dēs sup soliū excelsu libēr dignet̄ pau perē M au rum. Amē.

Laus deo.

¶ Quartus liber sententiarum fine foelici terminatur. Qui solertia & studiosa cura artium & theologiae doctoris eximij fratris Mauritij de portu Hibernici archiepiscopi Tuamensis ordinis minorum dum publice theologiam in alma vniuersitate patauina profiteret: vna cum tribus precedentibus est recollectus decoratus & correctus ad dei & illibate virginis diuorum Francisci atque antonij de padua gloriam & honorem: legentium quoque vtilitatem: qui dum gustauerint & profecerint suarum orationum eum participem esse finant. Anno christiane salutis. M. CCCCCV. Die quoque. XVI. Aprilis currentibus.

¶ Venetijs per Bonetum locatellum presbyterum. Mandato & expensis heredum nobilis viri quondam domini Octauiani scoti ciuis ac patritij Modoetiensis. 1509. Uigesima tertia die mensis nouembris.

¶ Practicam vtilem et breuem ad cognoscendum numerum et ordinem librorum biblie atque cuiuslibet libri capitulorum numerum: adiungere huic enchiridion non ab re constituimus pro comuni vtilitate. ¶ Hic incipit numerus librorum.

Sūt. Genes. Ex. Le. Nu. De. Josu. Ju. Ruth. Reg. Paral.
Thob. Judith. Hester. Job. Dauid. Salamon.
et Cantica. Sap. Eccle.
Ys. Je. Ba. Eze. Dani. post Osee. Jobel. Amos. Abdi.
Jo. Mi. Na. post Abba. Sophonias. Ag. Zacha. Mala.
Post Macha. scribe. Matthe. Mar. cū Lu. cūque Joāne.
Ro. Corin. et Gal. Ephe. Phili. Co. Thess. thimo. ty. Phil. et Hebre.
Actus canonicas precedunt post apo. scribas.
Una Jaco. Pe. due. tres sint Joā. vnica iude. ¶ Hic icipit nūer° caplorum.
L. genesis minus exo. decem leui. vigin. dat et epta.
Dat nume. trigintasex. inde deu. duo demit.
Jo. vigin. et tetras: vigin vnum Jud. duo bis Ruth.
Reg. triginta mias tenet a. tetras b. viginque.
Uigintiduo c. vigintiquinque tenet d.
A. parali. vigin. atque nouem. b. terdecasexque.
Esdre dena dat. a. nec. bis epta. b. dat trigin. epta.
Sicut habent plures. si vis. b. ter tria dices.
Jn neemi numerum vix audeo ponere certum.
Nam varie varios video distinguere libros.
Sed mediam tenui, medium tenuere beati.

a3 .i. 14. .i. 16. .16.
Thobi.bis septem. Judith octo bis.ꝛ simul Hester.
.s. puerbia
Quadragintaduo Job.diuide sic Salamonem.
.i.pm⁹.s.pabole. .i.31. 2⁹.s.ecclastes. 12. 3⁹.s.cāt c4.
A. triginta unias. b. bis sex. c.dabit octo.
um .i. 19. ti. cutie. .51.
Un de vigin.sapi.dat.tenet ecclesiasticus.l.i.
Sexagintasex esaias continet in se.
mias ni .i. 4.
Quinquagintaduo Jere.ꝛ tre.bis bina.Baruch sex.
chiel 48. el .14.
Dat quater Eze.decem.simul octo.bis Dani.septem.
.i. 14. .9.
Osee bis epta. Joel tria.ter tria continet Amos.
.7.
Abdias vnum. Jonas quattuor.epta Micheas.
um cuch onias .s.duo. us.
Trina Na.dant.Abba.Soph.duo.tantum continet Agge.
.14. .i. 4. .4.c.malachie incipu ibi.venlet successa ꝛc.
Bis septem Zacharię. Malachię bis duo vidi.
Sed ne contendas. Malachie si vis tria dicas.
.15. beoꝝ .i. 15.
Quindenis primus Macha.constat:sicq; secundus:
Sed melius primo tribuunt pleriq; bis octo.
theus .s.bis .s.28. .16.
Ma.decas octo dabit. Marcus bis octo tenebit.
cas ti .i. 24 ti anni
Lu.vigin.ꝛ tetras.vigin.vnum item Jo.prestas.
16. nos q2.16. os epla ad corinthios
Octo bis ad roma.sic prima corinthi.secunda.
thas sios
Dat tredecim.tribuit gala.sex.ephe.q; sibi iungit.
lipēses cēses salonicēses pma. scda
Bis duo dant phi. colo. tes.quinq; dat.a.terna dabit b.
pma theū .4. scda ti .3. vnū monē
A. thimo.sex.tetras.b. ty.tria.J.q; phile.
os aploꝝ ti
Hebre.dat tredecim.tribuunt actus vigin.octo.
cob⁹ tri pma scda āuis
Quinq; Ja.tot Pe.dat a.tria b.dat quinq; Jo.prima.
vnū s.scda ꝛ tertia vnū calipsis .22
J.relique.iude mias est.ꝛ apo.bina vigin.q;.

¶ Claudere finaliter hoc opusculum in preconijs virginis dei genitricis dignũ visum est. p̄mo igitur de ipsius corporali pulchritudine laudes ꝛ si minus sufficientes sequuntur.

Ondere nũc versus de forma v̄ginis opte3:
Si meus hic posset p̄mere digna stilus.
Sed super oē qđ est formatũ forma puellę
Excedēs hominē. numinis istar habet.
Pauperat artificē: naturā vincere certās
Auroręspeciem splendidioris honos.
Tanto compluit hanc diues natura decore:
Ut mirata fuit nil superesse sibi.
Non habuit similem: non est habitura sequentem
Terra parens: phęnix hęc fuit absq3 pare.
Ullam nec maculam natura reliquit in ista.
Ad caput a planta transuolat iste decor.
Colla: supercilia: coma: frons: oculi: gena: nasus.
Os: dens: labra: manus: pes sine labe nitent.
Uincit ebur: qui non villis superobsitus villis
Jactans in colli colle diescit honor.
Blanda supercilia via lactea diuidit. asper
Non ibi frondescit luxuriatus pilus.
In ceruice iacent velut auri fimbria crines.
Nec tm̄ imperitant vincla magistra comis:
Frontis planicies albedine certat olori:
Siue niui nullo quę pede trita fuit.
Emittunt geminos oculorum lumina soles:
Ad quorum cedunt astra minora iubar.
Alba rubens gemino gena colore maritat
In se purpureis alba ligustra rosis.
Candori socio rubor interfusus ibidem
Militat a roseo flore tributa petens.
Nasi facturam moderatrix forma venustat.
Nec breuis aut longus: sed moderatus erat.

Floꝛum nobilitas oꝛi contendere puro
Non audet:tantus ridet in oꝛe decoꝛ.
Non hoſpes colit oꝛa coloꝛ:non fucus adulter
Inclita nature dona iuuare poteſt.
Coꝛpoꝛis inter opes oꝛis pꝛepollet honeſtas:
Et bene munda caro virgineumq; decus.
Victoꝛes eboꝛis dentes intellige. nullum
Tanti candoꝛis india gignit ebur.
Utq; manus pollens digitis extendere palmam
Plus didicit:pugnum q̄ retinere ſuum.
Molis coꝛpoꝛee ſuſtentans foꝛtiter artus.
Moꝛe columnarum firmus vterq; pedum.

Secundo.ſequuntur cōmendationes beate virginis in eloquijs ſcripturarum.

Rcha:colūba fuit noe hec:moyſi rubus:aaron
Uirga:iacob ſcala: ſeptupla ſpica ioſeph.
Nubes māna pluēs petra larga fluēta refūdēs:
Pertica ſerpētis:q̄ medicia fuit.
Funda dauid fūdēs lapidē:q pculit hoſtē.
Fons bethleem:cuius ille ſitiuit aquam.
Pꝛefulgens eboꝛis candoꝛe tronus ſalomonis.
Concha fluens roꝛe per gedeonis opus.
Urceus electri quem vidit in igne pꝛophета.
In domini ſemper ianua clauſa domo.
Lampas pꝛerutilans ſeptem vicina lucernis:
Quam Zacharias vidit:oliua virens:
Cui decoꝛ eſt nomen de virgis vna duabus.
Terra creans vermem:quo perit vmbꝛa ione.
Solis amicta die mulier:cuius caput oꝛnat
Bis ſex ſtellarum luce coꝛona micans.
Que modo perſtrinxi de virgine ſingula:currant
Oꝛdine: vult planum ſermo viatoꝛ iter.
Ut det ſermoni decus oꝛdo decoꝛus inauret
Pennam ſcriptoꝛis aurea virgo ſui.

¶ Expositio precedentium: et ad virginem applicatio.

Archa Maria fuit: semen seruat in illa. Gen. 6. et 7.
Et regit et seruat: et tegit ipsa suos.
Ipsa columba fuit oculos imitata columbe. Gen. 8.
Simplex et mitis: et sine felle doli.
Hec rubus est moysi: rubus e immunis ab igne. Exo. 3.
Uirgineum tetigit nulla libido decus.
Est virgo virga: sine germine protulit illa Numeri. 17.
Flores: absque viro protulit illa deum.
Hec est scala Jacob: prece cuius: munere cuius: Gene. 28.
Exemplis cuius scandis ad astra poli.
Septupla spica Joseph: et cella hec fuit simul almo Gene. 41.
Pneumate concipiens: panis alumna sacri.
Manna dat hec nubes: laticem petra dum parit illum: Exo. 16.
Qui fuit esca poli: fonsque perhennis aque. Numeri. 20.
Pertica virgo fuit: serpentem que tulit illum: Numeri. 21.
Qui nos saluauit nulla venena gerens.
Funda dauid fundens lapidem quo funditur hostis. 1. Re. 17.
Uirgo deum fudit quo malus hostis obit.
Hec fons est bethleem: quem rex sitit: quia panem 2. Re. 23.
Etheris in panem protulit ista domus.
Concha fluens rore fuso de vellere pressa. Judicum. 6.
Gaudet iudea virgo repleta deo.
Est tronus ex ebore Salomonis cella pudoris. 3. Re. 10. et 2.
Facta dei et sedes candida sicut ebur. Paralipo. 9.
Est vas electri: nitet argento: rubet auro.
Dum parit hunc vnum: qui deus est et homo. Ezech. 1. et 8.
Janua clausa manet: quia vir transire per illam
Non valuit. virgo concipit absque viro. Ezech. 44.
Hec est quam septem cingebant lumina lampas. Zacha. 4.
Septeno christi munere plena micans.
Est et oliua virens: quia lux est: esca: medela.
Lux cecis: miseris esca: medela reis. Eccli. 24.
Est et virga decens: quia solis lumen et omnes
Celi candelas virgo decore premit. Zacha. 4.
Terra creans vermem: siccans hederam: quia xpm
Uirgo parit: per quem flens synagoga perit. Jone. 4.
Sole nitens mulier: quam sex bis astra coronant. Apoca. 12.
Bis sex discipulos astra fuisse reor.
Uirgo tam celebris: tam nobilis exit ad ortum.
Cuius in exortu lux fuit orta reis.
Deo gratias. Amen.

Registrum

A	C	E
Enchyridion	tifex eligit.	De q̃uis nolit
ℭ Illustrissimo sempꝫ	ℭ Nunc ad	Non de prauorum
B	D	Post hoc sciendum
Qui sic describi	Vinctus:⁊ in fine	F
Ut opponit	Non animam fore	ℭ Practicam ytiles
		Thobi.his

[illegible]